Ч. 206 (15.017). Львів, субота 17. вересня 1938. Оплата поштова уплачена з гори. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10 II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-45
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504 000
" Банку Чеських Леґіов Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.55 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ П
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Наглий поворот прем. Чемберлена і льорда Рансімена до Льондону.

МАСИ НАРОДУ ПОВИТАЛИ ОВАЦІЙНО ПРЕМ. ЧЕМБЕРЛЕНА.

На летовище Обервізенфельд у Мінхені, прикрашене британськими і німецькими прапорами, зійшлася маса народу. Прем. Чемберлена, який прилетів у четвер 15. ц. м. в год. 12.30, привитав амб. Гендерсон і німецький міністр закордонних справ фон Рібентроп. Серед оживленої розмови прем. Чемберлен з мін. Рібентропом і амб. Гендерсоном відіхав самоходом на залізничий двірець. **Маси народу витали прем. Чемберлена оваційно.** На двірці, прикрашенім прапорами і лавровими вінками, премієр пішов до рецепційних сальонів, де його привитав мін. А. Вагнер, який відвів прем. Чемберлена до спеціяльного поїзду канцлера Німеччини. На двірець приїхав теж намісник Баварії ген. фон Еп і в год. 13.16 поїзд відіхав до Берхтесґаден. Поїздом з премієром поїхало теж багато німецьких і закордонних журналістів.

У БЕРХТЕСҐАДЕН.

Прем. Чемберлен приїхав до Берхтесґаден кілька хвилин перед год. 4-ою пополудні. Його привитав шеф канцелярії канц. Гітлера д-р Майснер і шеф адютантури збройних сил майор Шмундт. При їзді на двірець населення витало премієра оваційно.

По короткім побуті у Гранд Готелю прем. Чемберлен відіхав самоходом до резиденції канц. Гітлера в Оберзальцберґ, де канцлер привитав свого гостя на порозі дому. Перед резиденцією віддала на прем. Чемберлена почесна чета прибічної сторожі. Разом з прем. Чемберленом приїхав амб. Гендерсон, мін. Рібентроп, Віліям Стрінґ, сер Горацій Вільсон, держ. секретар Вайцзекер та німецький амбасадор у Льондоні фон Дірксен. Привитавшись прем. Чемберлен увійшов до голю, де засів до чаю.

ПОНАД ТРИГОДИННА РОЗМОВА.

Перша стріча прем. Чемберлена з канц. Гітлером прийняла несподіваний оборот. Згідно з первісним наміром переговори повинні були початись щойно в пятницю рано. Тимчасом оба державні мужі по першій стрічі заторкнули суть справи і відбули тригодинну розмову. По цій розмові по 8-ій год. вечором прем. Чемберлен вернувся до свого готелю, де повечеряв зі своїми товаришами подорожі. В пятницю прем. Чемберлен відлетів до Льондону, де вже в год. 5-ій пополудні відбудеться спеціяльне засідання кабінету, на якому прем. Чемберлен зложить звіт зі своєї розмови з канц. Гітлером і зясує позицію канц. Гітлера.

Крім того прем. Чемберлен відбуде ще нині також нараду з прем. Даладіє і мін. Боне, які прибудуть до Льондону. Прем. Чемберлен заявив журналістам, що його розмова з Гітлером була дуже приязна і що в найближчих днях вернеться до Німеччини на дальші переговори з канц. Гітлером.

По поворті до Гранд готелю прем. Чемберлен пішов до своїх апартаментів і відбув телефонічну розмову з Льондоном.

У пятницю в год. 9.35 рано прем. Чемберлен з товаришами подорожі відіхав самоходом з Берхтесґаден до Льондону.

НОВА СТРІЧА В СУБОТУ НЕДАЛЕКО КЕЛЬН?

Авас повідомляє з Берхтесґаден, що найближча стріча канц. Гітлера з прем. Чемберленом не відбудеться в Берліні, лише в однім з менших містечок недалеко Кельн. Гітлер просив Чемберлена вибачити йому, що накинув йому таку довгу подорож з Льондону до Берхтесґаден, бо як молодший повинен був виїхати на стрічу. Одночасно канц. Гітлер підкреслив, що волів, щоб стріча двох людей доброї волі відбулась у Берхтесґаден, а не в Берліні, щоб не надавати цій візиті офіційного характеру. Щоб виявити свою добру волю канц. Гітлер запропонував прем. Чемберленові стрічу в місцевости Ґодесберґ над Реном у Райґотель Дрезен, якого власником є близький приятель Гітлера.

ЛЬОРД РАНСІМЕН ВІДЛЕТІВ ДО ЛЬОНДОНУ.

Прем. Чемберлен візвав льорда Рансімена, щоб негайно приїхав до Льондону і вислухав домагань канц. Гітлера в судетській справі. В пятницю в 9-ій год. рано льорд Рансімен зі своїм дорадником Ґватніном виїхав з Праги до Льондону, де пополудні відбудеться нарада на Давнінґ Стріт при участи льорда Рансімена, мін. Галіфакса, мін. Саймона і мін. Гора. Залежно від постанов кабінету прем. Чемберлен відлетів би вже в суботу передполуднем до Німеччини на другу стрічу з канц. Гітлером недалеко Кельн. Можливе, що ще в суботу прем. Чемберлен відбув би розмову з прем. Даладіє або в Льондоні або в Парижі. З Німеччини вернувсь би до Льондону в понеділок, а в середу зясував би цілу справу палаті громад.

ПЛЕБІСЦИТ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ?

Короткий комунікат, виданий по розмові прем. Чемберлена з канц. Гітлером, викликав безліч коментарів і здогадів. Виявляється, що прем. Чемберлен розмовляв 3 і пів год. з канц. Гітлером у чотири очі в присутности перекладчика. Німецькі політичні кола здогадуються, що в цій розмові оба державні мужі торкнулись не лише засади, але навіть технічного переведення плебісциту в Чехословаччині.

НІМЕЧЧИНА ВИАРЕШТУЄ СВОЇХ ЧЕХІВ?

Спеціяльний кореспондент „Дейлі Мейл" Ворд Прайс повідомляє з Берхтесґаден: Німецький уряд вишле незабаром гостру ноту до уряду Чехословаччини погрожуючи арештуванням чехів, замешкалих у Німеччині, як заручників, якщо чеський уряд не припинить репресій проти судетських німців.

Пакт чотирьох на овиді?

У середу 21. ц. м. відбудеться в Берліні нарада чотирьох державних мужів: Чемберлена, Гітлера, Мусолінія і Даладіє. Женевська телеграфічна агенція „Женев Прес" запевняє, що метою цієї конференції буде створення бльоку чотирьох великодержав.

На волоску...

Львів, 16. вересня 1938.

У пресі та в приватних гутірках часто можна почути думку, що сьогоднішнє міжнародне положення нагадує собою літні місяці 1914. року, напередодні вибуху світової війни. Коли брати під увагу політичну атмосферу в останніх днях до крайности напружену, то це порівнання дуже примайчиве й назагал вірне. А проте здоровий розум не всилі погодитися з думкою, щоб відповідальні за долю культури й цивілізації керманичі европейських держав, після такого гіркого досвіду, який у своїх наслідках принесла світова війна, схотіли судетсько-німецькою справою повторити ту помилку, яку династична амбіція б. наддунайської монархії зробила була, спровокована вбивством австрійського престолонаслідника Франца Фердинанда. Бо ніхто не сумнівається сьогодні, що в теперішніх обставинах міждержавних, суспільних, національних, ідеольоґічних противенств і конфліктів, при теперішньому стані військової техніки, ще одна велика, хочби тільки европейська війна принеслаб таку загальну руїну, що вона рівняласяб кінцеві европейської культури.

Політика не математика; вона не відбиток абстракції, а самого, пульсуючого всіми можливостями життя, простір на безконечне число невідомих, стільки невідомих, скільки їх чаїться у самому житті. Тому й у звязку з найактуальнішим, для миру таким загрозливим судетсько-німецьким конфліктом годі ставляти певну, невідкличну прогнозу. Кожна найближча хвилина може її заперечити та злезавувати. А проте є льоґічні передпосилки, які кажуть надіятися, що, не зважаючи на гостроту й поплутаність міжнародного положення, судетсько-німецьку справу зліквідують якимсь мирним способом, якоюсь розвязкою, що відверне европейську воєнну катастрофу.

Тривога за долю европейського мира має своє джерело, як відомо, в тому, чи евентуальний військовий похід Німеччини на область судетських німців, отже на територію чехословацької республіки, не спровокує собою воєнних кроків союзника Чехословаччини, французької республіки, проти Німеччини та чи вслід за Францією не поспішить на допомогу загроженій Чехословаччині Англія, як союзник Франції. Тривога не безосновна. Дальший зріст третьої Німеччини коштом такого певного союзника Франції, яким є Чехословаччина, дійсно бє в державне становище французької республіки в Европі. Бруковий, але дуже поширений париський щоденник „Парі Соар" у числі з 11. ц. м. пише: „Франція підписала з Чехословаччиною оборонний союз. Звязана своїм підписом, Франція виконає свої союзні зобовязання на випадок, якби Чехословаччина стала предметом збройного нападу Німеччини". Ця опінія мабуть у Франції загальна і цю опінію підтримують офіціяльні кола не тільки інспірованими статтями у пресі, але також концентрацією війська на лінії Мажіно. Відомо також з недавної промови французького премієра Даладіє на засіданні військової комісії парляменту, що Франція не хоче зійти в Европі до ролі Бельґії чи Швайцарії, але вповні підтримує свої великодержавні традиції і не думає зрікатися хочби і збройної оборони своїх союзників. А проте може зайти така ситуація, якої Франція не передбачила. Ця ситуація це збройне повстання самих судетських німців. І це повстання — як знаємо з телеграфічних повідомлень — є фактом, як фактом є також, що судетські німці зіґнорували мобілізаційний приказ празького уряду і як фак-

тон є також, що провідник судетських німців проголосив „Аншлюс“ судетської області до Німеччини. Вийшло таке, що Франція не має основи до передбаченої в союзнім договорі з Чехословаччиною воєнної акції проти Німеччини. Зате Німеччина має можливість, постачаючи судетсько-німецьким повстанцям добровольців та зброю, на випадок успіху повстання, дістати судетську область без одного власного вистрілу та без висилки одного вояка. Просто: населення самоозначилось до свого національного материка. Чи Франція, або яка інша держава відважилась би виступити силою проти того? І чи такий виступ проти самоозначення судетських німців не викликав би в цілій Німеччині такого фанатичного спротиву, що перемінив би цілу німецьку націю в бурю йураган?!

Реально думаючі англійці вірно схопили ситуацію. Англійський премієр Чемберлен, 70-літній старець, не завагався просити розмови з Гітлером і не пожалував труду далекої подорожі, щоб відвернути небезпеку не стільки для державного існування Чехословаччини, скільки для свого союзника Франції та для европейського миру, що висить просто на волоску, щоб вийти з трізної ситуації, якої просто — не передбачувано. Треба надіятися, що цей радикальний крок, розмова Чемберлена з Гітлером принесе кращі і для смертельно загроженого европейського миру ліпші наслідки, як заходи англійської корони й англійської дипльоматії в 1914. році.

У хвилині, коли всі народи Чехословаччини сягають по своє право на національне самовизначення, наші брати на Закарпатті поступили правильно домагаючись цього права в цілій повноті і для себе.

Перед новими змінами на Волині.

Хочуть повороту Юзефського. — Активізація діяльности ВУО. — Нові тези „українсько-польської співпраці. — Медвежа тактика „Волинського Слова“.

Варшава, 12. вересня 1938.

Від двох тижнів кружляють у Варшаві поголоски про скорий будьто би поворот воєводи Юзефського на Волинь.

Варшава не є однозгідна у сучасний мент щодо метод і напрямних волинської політики. Висувають тут назагал проекти її новелізації: а) поворот Юзефського на Волинь з тим, що теперішній воєвода Гавке-Новак вернеться до війська або займе одно із високих становищ у центральній адміністрації, б) номінацію на волинського воєводу полк. **Костека-Бернацького** і в) створення із трьох воєвідств поліського, волинського і новогрудського окремої адміністраційної одиниці для кращого переведення в життя деяких політично-адміністраційних концепцій. Цей останній — як кажуть — обстоюють військові кола, що крім цього видвигають проєкт пересунути межі люблинського воєвідства на схід, за Буг для поширення східного передпілля майбутнього ЦОП-у.

Поворот Юзефського видається нам побожним бажанням настільки, що викликав би він ураганний спротив ендеків, які вважають екзодус Юзефського за один зі своїх більших успіхів, хоча не бракне і голосів, що ендеція не матиме голосу на випадок якби прийняли цей проєкт найвпливовіші кола.

До центральної адміністраційної влади буцімто навіть вплинули — як зачуваємо — петиції деяких польських суспільних організацій з домаганням, чи пак проханням повороту Юзефського до Луцька. З можливістю тої зміни вязують тут також і те, що голова ВУО пос. Тимошенко залишився на свому становищі.

Велику вагу присвячує варшавська політична кавярня до візити поліського воєводи Костека-Бернацького в Гавке-Новака, яка є аргументом за другим проектом.

Третій проект має своїх прихильників головно серед діячів з Т-ва Розвою Східних Земель і мав — як кажуть — вийти від маршала сенату Пристора, голови того товариства.

Увагу варшавських політично-пресових кол займають від деякого часу помітні нюанси несамостійної донедавна політики ВУО. Саме 4-го вересня ц. р. відбулося в Луцьку засідання головної управи тої партії, на якому реферат про політичну ситуацію мав пос. Тимошенко. У висліді наради опубліковано пресовий комунікат, який — як відомо — підпав у недільному „Ділі“ частинній конфіскаті, з якого не сконфісковано у луцькому „Волинському Слові“ та у Варшаві.

Головну увагу наради звернено на справу полагодження дуже складних останніми часами правно-політичних відносин у православній Церкві.

Основою резолюцій послужили тут розмови представників ВУО послів Тимошенка, прот. о. Волкова і Скрипника з найвищим православним чинником, себто митрополитом Діонізієм, переведені на окремій конференції в липні та спеціяльній авдієнції в дні 25. серпня ц. р.

Чимсь новим і оригінальним, рівночасно першим самостійним жестом ВУО є заповідь опрацювання і внесення на найближчій соймовій сесії проєкту статуту православної Церкви у Польщі. Досі, як відомо, ВУО йшла завжди в цій справі за вказівками та директивами свого протектора п. Юзефського, що був делегатом уряду до т. зв. мішаної Комісії, яка десять років радила над проектом статуту православної Церкви і не скінчивши кунктаторської праці, перевела свої засідання у великій мірі також і з тої причини, що за той час фактичний стаж у Православній Церкві з ріжних причин перемінився.

Щодо встановленої буцімто на 1940 рік дати скликання Собору — існують у Варшаві такі здогади: 1) собору взагалі не буде, 2) за рік-два вийде декрет президента, 3) собор відсуватимуть на найдальші речинці, доки очевидно не зміниться ситуація взагалі, чи доки не занехають актуальних тепер, образованих на деякий час, концепцій.

Одне треба підкреслити обективно: в політичних варшавських колах щораз голосніше починає лунати гасло, що треба з якимсь політичним пляном перевірити всю дотеперішню волинську політику. Намагана димісія міністра освіти Свєнтославського та фактична димісія дир. Потоцького з департаменту віроісповідань це сигнали перемін. Також і в суспільних польських колах можна помітити деяке розчарування наслідками відомої акції конвертизму. Ансендецька сторона зацікавленого Волинню польського громадянства має перейти невдовзі до генерального наступу. Першою нагодою в цьому сезоні послужить тут **зїзд Волинського Союзу Сільської Молоді**, що його назначено на день 25. ц. м. у Луцьку, та на який його організатори задумують стягнути найбільше число делегатів. На цьому зїзді має дійти до демонстраційних заяв молоді за політикою воєводи Юзефського. Як відомо, союз за останній час був під обстрілом польської народової преси, що йому закидала совітофільство і навіть українофільство, тому й наради зїзду викликують велике зацікавлення на цілій Волині. Довідуємося навіть, що цими днями мають скликати до Ружина, де є відомий „польсько-„український“ університет людови“ нараду головних молодоволинських діячів під проводом інж. Питля, ред. часопису „Молоде Село — Млода Весь“ та з. Банаха, керманича університету. На тій нараді мають опрацювати нові тези польсько-української співпраці на Волині.

Політичний відгомін знайшла у Варшаві неповажна репліка „Волинського Слова“ на статтю в „Ділі“ про територіяльний патріотизм. З нещасливого вислову „В. С.“ буцімто „Діло“ та УНДО є більшим ворогом ВУО ніж польська народова демократія (!).

Зацікавлені Волинню польські сфери мають надію вкувати нову зброю проти одноцільного українського фронту громадянства Волині та Галичини. Надто нервова діялектика волинських ВУО-нців це вода на — чужий млин і то в моменті, коли цей млин починає жвавіше молоти.

Гром.

Ніхто не захитає нашого довіря
і пошани до нашого духовенства.

В нашому огляді польської преси п. н. „Тріска в чужім оці“ („Діло“ ч. 199 з 9-го вересня ц. р.) зреферували ми статтю „Дзєнніка Польского“ п. н. „Надмірний націоналізм тріюмфує під копулами греко-католицької Церкви“. В ній „Дзєннік Польскі“, вхопившися присуду на одного українського священника за те, буцімто він сказав з проповідальниці, що буде молитися, щоб українські діти, яких охрещено в костелі, повмирали — викотив гармати проти всього українського духовенства, обвинувачуючи його, що використовує амвону до поширювання ненависти. Не маючи найменшого наміру боронити нетакту нашого священника, якщо справді такий трапився, ми ствердили, що це саме методи польського духовенства. Польська шовіністична преса, не перебирає в засобах, коли йде про боротьбу з українством і безцеремонно атакує греко-католицьку Церкву, роблячи їй закид, що вона стала захистом українського націоналізму. Ми свідомо підкреслили, що греко-католицьку Церкву атакує за це не тільки польська преса, але робить це з малими винятками ціле польське громадянство, саме під впливом тої преси, до якої ми зарахували також „Дзєннік Польскі“.

У відповідь на цю нашу коротку замітку появилася в „Дзєнніку Польскім“ (ч. 253 з 14-го вересня ц. р.) стаття п. Станислава Стажевського п. н. „Ти сам такий“, в якій автор робить нам закид, що не маючи аргументу на оборону українського духовенства, ми пішли по лінії найменшого опору, ствердивши, що й між польським духовенством чи громадянством є одиниці, що допускаються нетактів у відношенні до українців.

„Нехай редакторам „Діла“ — пише п. Стажевський — не здається, що те, що во-ни навели буцімто аналогічні вибрики з польського боку, вияснює щонебудь або ставить польську опінію в клопітливому положенні. Коли знайшлась учителька полька, що руській дитині на поздоровлення божими словами відповіла „повела ... псу!“ — то осуджуємо її вдвоє сильніше, ніж греко-католицьких священників, що прирівнюють божий костел з відходовим місцем і свиньми“. — Осуджуємо й осуджуватимемо кожного поляка, що навіть спровокований вийде зі себе і кидатиме такі нелюдні проклони. Коли домагаємося від нашого вчительства, нашого духовенства, від нашого вчительства і цілого громадянства активної діяльности, що веде до рішучої експансії польської культури, то одночасно вимагаємо від них особистої культури і такту, а переступлення цих вимог уважаємо за дискваліфікацію з погляду національного інтересу. І в ...нашому становищі лежить найглибша різниця поглядів, і тут треба шукати сутіни непорозумінь.“

Так п. Стажевському здається. А здається йому так тому, що він, як і всі його ...патріоти з „Дзєнніка Польского“, „Слова Народового“ і краківського „ІКЦ“, свідомо ... шого баламуцтва, на якому думають ... плутають дрібні справи з великими. Ми ... справ не плутаємо і в цьому „лежить найглибша ріжниця поглядів, і тут треба шукати сутіни непорозумінь.“

Ми ніколи і ніде не похвалювали і не ... вили нетактів, хочаб їх допускалися наші ... ки і наші політичні однодумці, без уваги на ... з якої верстви чи стану вони походили ... другого боку ми не покликані до того, щоб ... шукати когось, хто підсвідомо чи може ...

ковиний висловився не так, як слід. Не робить цього й польська преса і серед неї і „Дзеннік Польскі", не вважаючи на високопарні заяви, які ми вгорі навели. Коли ми брали когонебудь в оборону, то не священників, що допустилися нетактовних висловів — якщо воно так справді було — але ціле українське духовенство, яке найшлося під нагальним і безпощадним обстрілом польської преси, не виключаючи й „Дзенніка Польского". Адже у своїй статті п. Стажевський пише:

„Факти, що ми їх навели, не відокремлені, бо можна видати цілий том присудів польських судів, які засудили греко-католицьких священників за зневагу держави, за фальшування метрик і — що найважніше — за кидання образ на адресу римо-католицького костела."

Оце є той арсенал обвинувачень, що ними „Дзеннік Польскі" закидає українське духовенство. „Фальшування мертик"! Правда, як воно жахливо звучить! Українських священників карають за те, що вони вписують до метрикальних книг прізвища згідно з заявами батьків хрещених дітей. Питання, коли метрика сфальшована: тоді коли священник вписав до книги прізвище так, як його подав батько, чи тоді, як впише так, як цього хоче „Дзеннік Польскі" і йому подібні. „Дзеннік Польскі" знає випадки, де україніських священників засудили за „фальшування метрик", але ми знаємо випадки, де наших священників, обвинувачених за „фальшування метрик", суд звільняв, бо священник доказав, що він вписав так, як цього вимагав батько. „Дзеннік Польскі" не має відваги розглянути справу т. зв. „фальшування метрик" у самій основі і станути в обороні українських священників в ім'я справедливости, але цькує українське духовенство на ендецький лад. З якою метою ведеться це цькування, особливо в справі т. зв. „фальшування метрик" — нам добре відомо, але навіть осягнення тієї мети ані панам з „Дзенніка Польского" ані нікому іншому не дасть того, на що вони рахують: українці не перестануть бути українцями, без уваги на те, як їх запишуть чи скажуть записати до метрикальної книги.

Отой впис до метрикальних книг, яким так турбується „Дзеннік Польскі" і його рідний брат „Слово Народове", характеризує ціле відношення „Дзенніка Польского" до українського народу й української справи. Згідно з бажанням „Дзенніка Польского" і йому подібних, українець не тільки має бути вписаний до метрикальних книг так, як вони цього хочуть, але він повинен перестати істнувати, бо згідно з поглядом „Дзенніка Польского", як і „Слова Народового", в Галичині українців взагалі нема. Є тільки руський нарід і є „українська політична партія", що хоче той руський нарід перетягнути на українство та настроїти його ворожо до польської держави і поляків взагалі, поширюючи серед нього сепаратистичні гасла. І тому власне „Ілюстр. Кур'єр" [?], „Слова Народові" і за ними й „Дзеннік Польскі" собі, як і деякі політичні чинники, хотіли би якось відділити той руський нарід від тієї „української партії". Були і є в цьому напрямі вже всякі проби: ільківщина, „польсько-руська згода", польсько-українські товариства, шляхотська організація, організація поляків греко-католиків, спеціяльно спрепарована наборча ординація і т. д. і т. д. Але все те виявилося Сизифовою працею: поза одиницями, що дадуться на охлап і відступлять від своєї національности чи від свого обряду, ціла маса українського народу стоїть непохитно при своїм батьківському обряді та при своїй національності. Нема небезпеки, щоб та маса зірвала свої звязки з інтелігенцією, яка все і всюди є природним національним проводом, і нема страху, щоб українська маса перестала слухати своїх священників, переставши уважати їх своїми релігійними й національними провідниками. Чим більше кривджений та понижуваний наш священник, тим він для нас тим ближчий і тим дорожчий, що терпить пониження й поневірку не за свою особу, але за загальну, за національну справу.

Не виключене, що коли йде про якусь частину польського громадянства, то згадана польська преса осягне свою ціль: настроїть її — як це вже врештою у великій мірі сталося — проти українців. Але вона не зможе ніколи тієї мети усіхом, на якому їй найбільше залежить, тобто, щоб галицька частина українського народу зникла з лиця землі або бодай розбилася на такі дрібні і ворожі собі групи, що її легко буде зліквідувати. Український нарід за старий і занадто вріс своїм корінням у землю, на якій живе, щоб можна його було змести і знищити, а як довго він живе, не зречеться своїх прав і не перестане за них боротися. Це справа засаднича.

І може собі „Дзеннік Польскі" декламувати, кілько захоче, про те, що „він прагне щирого співжиття обох національностей на південно-східних землях", — то це буде ніщо інше, тільки знову баламучення прилюдної опінії, бо не можна-ж вимагати згідного співжиття з тим, кого обдирають з усього найдорожчого та найсвятішого, кого зневажають та поневіряють... Тут — хоч не хотіли би — мусимо перервати хід наших думок і взагалі дискусію з „Дзенніком Польским" на порушену тему „співжиття", бо мусіли-б сказати з цього приводу багато річей, які цензура моглаб нам скреслити. Зате в цьому місці підкреслимо оту нерівність позицій, на яких ми і „Дзеннік Польскі" стоїмо, коли полемізуємо в українських справах. „Дзеннік Польскі" може висловлювати свої думки свобідно, але ми не можемо написати того, що думаємо, бо олівець пана цензора не пустить цього на світ божий. Ота нерівномірність є і в цілому нашому житті. Учителька з Ціневи в Долинщині, що сказала українській дитині на християнський привіт „Поведз то псу" — байдуже, що „Дзеннік Польскі" такі речі осуджує — вчить досі і волос їй з голови не впав. Чи п. Стажевський уявляє собі, що сталося би з учителькою-українкою, якби вона, Боже борони, не так, але якось подібно висловилася до польської дитини? Вона не тільки з місця втратилаб посаду, але польська преса зробила би з неї злочинницю, якої світ не знав. Мало цього! Польська преса узагальнила би справу і накинулась би на все українське вчительство й духовенство з епітетами, які ми так часто чуємо. Ніхто не потягає до відповідальности, ані навіть не реєструє нетактовних виступів польських священників, які нераз провокують українців, але з кожного, навіть найневиннішого слова українського священника роблять у нас „збродню", з кожної проповіди — нельояльність, з громадської праці — державну зраду. Чи ця нерівномірність не вражає п. Стажевського?

Пан Стажевський пише:

„Не терпимо на перебільшену національну мегальоманію, хочемо співжиття, але не допустимо до моральної деправації ніякого відламу людности, що заселює Польщу, деправації, яку поширюють священники, зловживаючи конкордатом. Коли Польща заключила того роду договір з Ватиканом, то виходила з того правильного засновку, що Церква, якщо має сповнити свою моральну місію, мусить бути відповідно незалежна. У свому ідеалізмі ми думали, що ніхто з католиків ін. обрядів не буде на наших очах зловживати цим договором до низьких цілей. На жаль, сталось інакше, а наївна оборона розполітикованих греко-католицьких священників редакторами „Діла" є ще одним доказом, що з другого боку барикади нема противника, що був би здібний назвати зло злом, осудити варварські й нечесні методи своїх духовних провідників."

Правильно! По цей бік барикади нема противника, на якого чекає і на якого розраховує у своїй дитинячій наівности „Дзеннік Польскі". По цей бік барикади нема партнера, що разом з „Дзенніком Польскім" осудив би все українське духовенство, що воно „зловживає конкордатом до низьких цілей". Бо українське духовенство, кість від кости і кров від крови свого народу, робить те, що до духовенства належить: веде свою націю до Бога і до її величі. Байдуже, чи це тим, що по той бік барикади, подобається чи ні. Коли ж хтось таку працю духовенства називає „деправацією", то це його справа. Український нарід не має нічого проти такої „деправації". Український нарід оцінює якслід працю свого духовенства, любить його і шанує, як любить і шанує свою греко-католицьку Церкву. І цього йому досить. Пан Стажевський має претенсії, що українці не виявляють якоїсь спеціяльної любови до римо-католицького Костела. Чому? Чи від п. Стажевського вимагає хтось, щоб він, наприклад, палав любовю до греко-католицької Церкви? А коли він цього не робить, то хіба хтось закидає йому, що він кепський католик? І з другого боку, коли п. Стажевський не горить якоюсь спеціяльною любовю до греко-католицької Церкви, то чи це знак, що він її ненавидить? Чому-ж у такому разі п. Стажевський закидає українцям, що ненавидять римо-католицький Костел? Чи п. Стажевський утотожнює римо-католицький Костел з деякими польськими священниками, що своєю душехватською акцією і нетактовною поведінкою супроти українців не викликують серед них якоїсь особливої симпатії до себе? Зовсім таксамо, як не викликує її „Дзеннік Польскі" своїми статтями про „руські" справи.

П. Стажевський твердить, що „в греко-католицькій Церкві брак римського духа" та що вона цілковито знаціоналізована. Тобто, що греко-католицька Церква замало католицька. Можемо з чистою совістю твердити, що якби польський римо-католицький Костел мав у нас бодай пятьдесять відсотків того справжнього католицького духа, що його має греко-католицька Церква, то на наших землях запанував би той мир і та любов ближнього, про які пише п. Стажевський. Ми маємо претенсії до нашого духовенства, що воно при свому ревному католицизмі виявляє замало національного духа, обмежовуючись дуже часто до самої Церкви. Маємо претенсії тим більше, що справжній, найчистіший католицизм не негує любови, і то якнайчиннішої, до батьківщини. Навпаки, католицизм обстоює всесторонній розвиток нації. Про нем[і]рний, вибуялий націоналізм, який осуджує папа, в нас покищо нема й мови, хоч наше духовенство повинно — на нашу думку — йти за прикладом польського, яке навіть Матір Божу почитає як „крульову польску".

—o—

Як дбають,

ЩОБ НЕ БУЛО ЗАБАГАТО ПАМЯТКОВИХ ХРЕСТІВ.

Жидачівське повітове староство розіслало до всіх греко-католицьких парохіяльних урядів такий обіжник:

Starostwo powiatowe żydaczowskie. Nr. B. B. 645/6/38. 950-lecie chrztu Rusi. Żydaczów, dnia 26. VIII. 1938. Do Wielebnego Urzędu Parafialnego obrz. gr.-kat. (wszystkie w powiecie).

W związku z obchodem 950-lecia chrztu Rusi-Ukrainy organizatorzy obchodów zamierzają kolportować wydawnictwa, sprzedawać odznaki metalowe (żetony), nalepki na okna i t. p., a także ustawiać (wkopywać) krzyże pamiątkowe, figury, pomniki i t. p.

Wobec powyższego wyjaśniam, że organizatorzy obchodów 950-lecia chrztu Rusi-Ukrainy w razie zamierzonego kolportażu broszur, odezw, rozsprzedaży odznak, nalepek na okna i t. p. obowiązani są w każdym poszczególnym wypadku zastosować się do obowiązujących przepisów i postarać się o zezwolenie władzy administracyjnej na przeprowadzenie odnośnych przedsięwzięć.

Odnosi się to również do sprawy wznoszenia w miejscach publicznych pomników lub figur, wmurowania lub zawieszania tablic pamiątkowych oraz wkopywania (ustawiania) krzyżów. W tych wypadkach niezależnie od zatwierdzenia pomnika, figury, tablicy pamiątkowej i t. p. ze stanowiska artystycznego (dekret Naczelnika Państwa z 3. I. 1919 r. o zatwierdzeniu projektów pomników ze stanowiska artystycznego) Dz. Pr. nr. 5, poz. 93 w brzmieniu nadanym ustawą z 13. III. 1934 r. (Dz. U. R. P. nr. 33, poz. 398) potrzebne jest po myśli art. 340 rozporządzenia Prezydenta R. P. z 16. 2. 1928 r. o prawie budowlanym (Dz. U. R. P. nr. 23, pz. 202) na wzniesienie w miejscu publicznym pomnika lub figury, wmurowanie tablicy pamiątkowej lub ustawienie (wkopanie) krzyża — pozwolenie Wojewody w myśl art. 384 tegoż rozporządzenia.

Pomimo istniejących w tej mierze przepisów prawnych i powyższych wyjaśnień mogą zaistnieć w praktyce wątpliwości, czy na ustawienie (wkopanie) krzyża w poszczególnych konkretnych przypadkach wymagane jest uzyskanie pozwolenia (np. krzyże na podwórzach cerkiewnych, cmentarnych i t. p.). Wobec tego inicjatorzy ustawiania krzyżów (księża gr.-kat., komitety obchodu 950-lecia chrztu Rusi) winni każdorazowo przedkładać sprawę Urzędowi Wojewódzkiemu, który rozstrzygnie w każdym poszczególnym przypadku, czy na ustawienie krzyża potrzebne jest zezwolenie w myśl cytowanych wyżej przepisów, czy też nie zachodzi potrzeba uzyskania takiego pozwolenia.

Powyższe wyjaśnienia proszę podać do wiadomości Komitetów, względnie osób zajmujących się organizowaniem obchodów 950-lecia chrztu Rusi-Ukrainy na terenie tamt. parafii. — Starosta powiatowy: Gallas.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Вівторок, 18 (6) вересня 1888.

„ДУША РУСИНА ЗРОСЛАСЬ ТІСНО З РУСЬКОЮ ЦЕРКВОЮ".

У звязку з розпорядком митрополита Сильвестра, щоб у Галичині відсвяткувати 900-ліття хрещення України богослуженнями та освяченням води, „Діло" писало:

„Не завжди вважали нашу Церкву і наш обряд тим, чим їх уважати велілаб християнська любов. Та все-ж ми встоялись і встоімось вірні законові Христовому і ліпоті обряду нашого. Душа русина зрослась тісно з руською Церквою, бо при ній і через неї виплекала собі Русь свою окрему, майже тисячлітню культуру, від якої не відвернеться. А хто відгадає, яке завдання доведеться нашій Руси ще довершити в будуччині серед Славянщини й Европи, серед церков Заходу і Сходу? Нарід, що в часах самостійности і волі не виходив на забори, не зужиєав своєї сили на брутальне томлення людства, що потім умів терпіти, і завжди жив лиш правдою і добром — той нарід не виконав ще своєї високої місії, а відроджений своїм духом понесе благотворною рукою ще не одно добро чи між славянську братію, чи в широку Европу, добро дійсного братерства і християнської любови."

„НЕ ЗНАЮТЬ, КУДИ НЕСТИ ПОДАТКИ"

„В моравському місті Унчові при віднові орла на податковому уряді замазали чеський напис „Ц. к. берні ужад". Тоді моравські селяни з кількох громад урадили не платити податків, поки не приверн уть чеського напису, бо вони „не знають, куди нести податки" і це своє рішення на письмі переслали фінансовій дирекції у Брні."

Шкільництво Праги.

Про стан та національний розподіл празьких шкіл подає „Прагер Прессе" ось які дані: З 962.200 мешканців Праги є 93.6 прц. чехів та 4.5 прц. німців. У місті є 106 державних, міських та приватних **діточих садків**, з того 88 чеських, 14 німецьких, 2 французьких, 1 англійський та 1 російський. **Народніх шкіл** є у Празі 206, з того 184 чеські публичні, 1 державна та 7 приватних; 7 німецьких державних та 3 приватні; 1 жидівська приватна; 2 французькі приватні; 1 англійська приватна. Всі 3 **школи для анормальних дітей** є чеські; проектують одну німецьку. Зі 110-ох **горожанських шкіл** є 103 чеські публичні недержавні, 3 приватні та 4 німецькі державні. 70.558 чеських учнів має 1.754 кляси; 1.662 німецьких учнів — 64 кляси. На одну чеську народню та горожанську школу припадає 40.2 учнів, на одну німецьку — 25.8.

Середніх шкіл у Празі є 39; 31 чеських, 5 німецьких державних, 1 французька державна, 1 англійська та 1 німецька. Значить — німці мають 1/8 середніх шкіл, хоч вони становлять лиш 1/20 частину населення міста.

З фахових шкіл є у Празі 8 чеських і 3 німецькі торговельні школи, 7 чеських ремісничих шкіл, 7 чеських і 1 німецька школа для жіночих професій, 69 чеських і 2 німецькі фахові доповнюючі школи.

Високих шкіл є у Празі 5; 3 чеські та 2 німецькі; крім того на чеській мистецькій академії є також і німецькі виклади. Дальше є у Празі чеський богословський факультет, 8 наукових товариств, які мають державні субвенції (з того 2 німецькі), чеська державна музична консерваторія, німецька муз. консерваторія з держ. субвенціями, утраквістична школа мистецького промислу та німецька держ. бібліотекарська школа, при якій утворять німецьку паралельну школу, як зголоситься щонайменше 20 німецьких слухачів.

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, читко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв. інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають сим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом.

„ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 26

НАТАЛЯ ЯХНЕНКО.

Алла.

Я йшов до Василя, щоб витягти його на прохід. Василь — мій найкращий у світі товариш. Колись ми жили з ним одним життям: одне серце, одні надії й кусень хліба по половині. З тої пори, як нас обох викинуло з бурхливої повені, — а він почував себе там надзвичайно, ліпше як пструг у гірськім потоці — отже з тої пори, як викинула нас нестримна течія і понеслася далі, він сильно змінився.

Правда, що обох нас у тому весняному розливі потовкло трохи, але не потрощило. Кордон станув між нами і нашим життям — кордон найсправжнісінький, бо ризький. На наше щастя ми тут — свої: тут ми і не повиростали, то зросли змалечку. Отже є можливість запустити корінця в рідний ґрунт — по старовинному кажучи — усілятковатися.

У мене є дідівський шматок ґрунту. Василь стоїть не згірше від мене. Залишилася йому по батьках, що згинули у вирі революції, по той бік, хатинка в тихій вулиці нашого ні великого, ні малого повітового міста. Несе йому вона, разом із садом і городом, мінімум прожитку повсякденного життя. Він ситий, убраний, начитаний. Він — поставний, широкоплечий, росту я йому через заздрив. Чуприну має буйну, брови густі над темними очами; лише погляд якийсь такий дивний — дивиться ніби на вас, ніби крізь вас. Брови зведе, уста стисне, все обличчя набере сосредоточення. Василь збив собі в голову якусь ідею. Не вдалося раз — треба вдатову-ватися інакше, як умовини дозволяють. Жаль минулого і досадно, але не вернеш! Так ні: цілий він з головою поринув у тому минулому. Нікого і нічого не хотів знати, тільки я один мав до нього доступ. Увесь час порпався він у книжках, у них вишукував відповіді на якісь сумніви, що гризли його. — „Знаєш", — казав мені бувало — „Ми мусимо розшукати, довести похибки нас усіх у ті великі та неповоротні хвилини. Моє життя тепер є тільки надією і певністю, що доживу я до того, що дорогий моїй душі обовязок знову покличе мене. А до тої хвилини напружувати мушу всі зусилля, пізнати, що тільки дасться, підготовити і виховати себе і помогти до того іншим".

Одної гарної днини на провесні я зайшов до Василя, щоб витягти його на прохід. При способі життя, який він вів, добре було йому піти пройтися. Крім того я хотів про щось повідомити. Коли один із таких двох товаришів, як були ми з Василем, жениться, це подібне на якусь зраду. Були ми тільки два товариші на цілому світі, і враз хтось третій стає між нами, хто для мене, безперечно буде ще ближчий і не має права не бути ближчий...

І коли, по дорозі до міського парку я повідомив Василя про цю новину, він спочатку нічого не відповів мені. По виразі його обличчя, по тому, як він нахилив свою кучеряву голову і дивився уважно на свої ноги, по тому, як він занадто дбайливо обминав калюжі на дорозі, я бачив, що він над чимсь думає. Так ми йшли мовчки довкий час, і я чекав його слів, ніби остаточного на себе присуду.

— Ну, щож! — нарешті вимовив спроквола, ще під владою своїх думок — Дай тобі Боже. Трудно, нема для тебе тепер діла. Закладай родину, виховуй громадян. Ганна, чи як її? Але памятай, якби прийшов час...

Легше мені стало, що він так просто до тієї справи поставився. Я боявся вибуху заздрости, докорів зради спільних ідеалів. Але поправді, якаж то була зрада? Не я винен, що обставини змінилися, а живий чоловік живе й думає. Властиво, чому і Василеві не статиб на цей шлях? І я виложив йому свої погляди. Він посміхнувся.

— Ні, знаєш, мене ти облиш. Знаю, що ви молоді — щасливі і хотілиб кожного ощасливити в такий сам спосіб. Але подружжя не для мене. Я не міг покинутиб своєї справи, кожна жінка мені тільки перешкоджалаб...

— Ти міг би знайти таку жінку, яка не відтягалаб тебе від роботи, а притягала до неї. Такою безперечно буде для мене моя Ганна, і я певний, що якби ти пошукав...

— Минулися, друже, часи жінок, подругреволюціонерів. Тепер жіодна жінка не згодиться бути тільки тінню свого чоловіка. Краще ось поглянь, як довкруги гарно.

Ми кінчали цю розмову вже в парку і дійсно довкруги було гарно. Сонце світило бадьоро, по весняному і позганяло сніг із горбків. На вищих місцях утворилися лисини жовтої землі, ще мокрої, що вгиналася під нашими ногами і обліплювали обув. Повітря було, як завсіди весною, пересичене озоном від талого снігу, утяжливе для слабких грудей, пянке для міцних. Дерева ще стояли без листя, але чи було можливо, щоб під такими теплими і настирливими пестощами сонячного проміння десь там у серці тих голих стовбурів не відігрівалися вже життєдайні соки? Бруньки вже починали брунявіти, а може й кора молодих пагонців зазеленіла налощів до весняної хиті? Все разом — і сонце, і пахощі і тепло збуджувало і завесело гнало нашу кров. Хотілося зупинитися, ... ставатися, розігріти в собі соки, ... там. Ми сіли на лавку. Василь мовчав, а ... думати знову про близьку зміну у своєму житті і про те, чи Ганна дасть мені все те, що я ... без надуми і щедро обіцяв Василеві. (Д. б.)

Економічний огляд.

25 років збіжевої і товарової біржі у Львові.

У нашому господарському житті не було донедавна майже ніякого зацікавлення львівською збіжевою і товаровою біржею, дарма що вона працювала і працює на нашому терені і що предметом торговельних трансакцій на ній були і є продукти нашого села, нашого рільника. Щойно віднедавна виступив наш рільник на біржу активно, як збутовик своїх продуктів організовано, обєднаний в одну збірну одиницю в кооперативній організації для загального закупу і збуту, яку репрезентує на біржі Центросоюз і Окружні Союзи. Щойно від недавна зачав наш рільник орієнтуватися на цю установу при збуті своїх плодів, головно збіжжя, стручкових, олійних чи інших продуктів і почав її цінити.

Тому радо користаю з пропозиції господарського референта „Діла" і дозволяю собі подати нашому загалові у найзагальніших зарисах, на які дозволяє стаття, історію розвитку, вартість і вагу цієї біржі для нашого хліборобського світу.

Історія львівської біржі ще недовга. Відкриття біржі відбулося щойно у 1913 році, отже років тому 25. Спроби створити її були вже давніше. Заходи почалися ще 1850 року. Відень дозволив створити її щойно 1866 року. Але з того не вийшло нічого путнього. Біржа заложена 1867 року не проявила відповідної діяльности, ні сил до розвою і хоч оживлювана кілька разів, марніла. Щойно 1913 рік став щасливим для її розвитку, коли найшлася людина, що з повним зрозумінням справи і з енергією взялася її розбудувати і приєднувати членів. Був це її директор д-р Панет, що працював на цьому становищі повних 24 роки, бо від 1913 до кінця свого життя 1937 року. Членами біржі були майже у сто відсотках купці жидівської народности та її господарські організації. Поправді вони майже єдині зрозуміли вартість цієї установи і тому вдержували її. Це торкається головно передвоєнних і перших повоєнних часів, бо в останніх часах цей відсоток уже дещо змінився. Всеж більшість членів ще і тепер творять жиди. Сьогодні членами біржі є вже невеличке число польських дідичів і польських господарських організацій, а з українських установ є членами найстарша зпоміж членів Народня Торговля, далі Сільський Господар, Маслосоюз, а найрухливішим в торговельних трансакціях членом біржі є Центросоюз та його підбудова — окружні союзи.

Біржою кермує біржева рада зложена з 27 членів, на чолі ради є заслужений для неї голова д-р Чаля. З українців є членами ради інж. Ю. Павликовський, що є одночасно одним з чотирьох заступників голови та інж. М. Творидло. Членом ради біржі ще з передвоєнних часів був пок. М. Заячківський. Директором є д-р Павловський, секретарем м-р Нарковський.

Треба признати, що ця установа має на оці тільки добро господарської справи, добро і розвій біржі та не вводить національних чи конфесійних ріжниць. Щодня нові актуальні господарські справи навіть не дають ніколи про це думати. Українські члени ради, а крім них ще інж. Палій входять до всяких комісій, як перемирна (арбітражова), регулямінова, нотувань, експертів, ревізійна, дисциплінарна, буджетова та інші, де можуть віддавати свої послуги і своє знання.

Біржа має для купецького і для хліборобського світу велике значіння. А що вона служить справі щораз краще, доказом може послужити зокрема зріст добровільно переводжуваних трансакцій, чого доказом є така табелька:

1932	3763	49.439.4	12,032.697.59
1933	12983	162.724.2	36.163.208.69
1934	14456	188.921.8	36,930.764.—
1935	19822	256.045.9	52,379.763.20
1936	34200	457.310.9	96,098.938.—
1937	42507	579.735.6	163,597.845.33

Значить дотеперішня незорганізована, т. зв. дика торговля йде щораз більше на торговлю контрольовану в біржевих оборотах. Це між іншими тому, що трансакції на біржі мають багато моральних і матеріяльних вигод, яких поза нею не мають, як наприклад право користати з дужe скорої полагоди ріжниць між сторонами, що їх вирішують полюбовні суди чи арбітражові комісії. На комісії нотувань стверджують щодня пересічні ціни, як виплив подажу і попиту оперті на біржевих звітах маклерів і членів комісії, про торговельні трансакції і осягнені ціни. Ці рішення комісії доконувані кожного дня в год. 13.30 викликують зараз таки на біржі свій вплив, а телефони починають грати по цілому краю. Для краю оголошують ціни ще того самого дня через радіо, а крім того друкують їх у Біржевих Відомостях. Також кожного дня сходиться комісія експертів для вирішення зголошених ріжниць, що повстали між доставцями і відборцями щодо якости товарів, себто чи вони відповідають списаній маклером термінатці. Торговельне життя створює безліч ріжних недорозумінь та спорів, між контрагентами. Їх полагоджують на домагання сторін у прискореному темпі біржеві суди, від яких нема відклику. І багато інших справ полагоджують щодня, очевидно для добра членів. Тому членство росте. Мало хто допускається якогось нечесного діла, ломлячи так звану купецьку мораль, бо не хоче наразитись на кари аж до викреслення з членства, а дістатися вдруге в члени нелегко. Такі суди це дійсний добір торговельних фірм. Це останнє впливає також на краще відношення рільника з боку купців, бо і рільник може внести скаргу на такого легкодушного купця.

Росте кількість членів, зростає торговля рільними плодами. А чимало тих плодів на біржі: збіжжа, мука, ґрис, стручкові, олійні, окіпні, пашні, словом все, що рільник продукує і збуває. Очевидно все в гуртових трансакціях, бо дрібна продажа фізично неможлива на біржі. Тому дрібний рільник не може продавати на біржі своїх 2—3 сотнарів. Але він має змогу продавати через кооперативу, яка має змогу створювати цілі вагони. І тут саме велику ролю грає кооперація взагалі, зокрема наша, для загального закупу і збуту, яку заступає на біржі

Центросоюз. На яких 14 міліонів зол. було збуту продуктів нашої кооперації через біржу у Львові у 1937 році, це вже поважна кількість віддана на біржеву термінатку нашим рільником. Але не в самому тільки збуті вартість виступу нашої кооперації на біржі. Наша кооперація співпрацює з біржею в тому, в чому обі ці установи мають однакові завдання, а саме доходити з інформаціями про ціни до найдальших закутин в краю і покласти край визискові рільника. А ріжниці зазначувані на біржі в цінах за гірший і ліпший товар того самого ґатунку наказують рільникові плекати кращі плоди, бо тільки за ті будуть кращі ціни.

Львівська біржа обіймає статутово три наші воєвідства, значить терен найкращої хліборобської продукції з цілої Польщі, а відомо, що з нашого терену йде найбільше товару на експорт. Бо наприклад експорт фасолі з Польщі, це 80% з терену обсягу львівської біржі. Відси йде в західні і центральні округи Польщі пшениця, звідси конопляне прядиво, конюшина і т. д. Тому не диво, що львівська біржа була у 1937 році в оборотах друга з черги в Польщі після Познаня, а в останніх часах перша. Багато волинських фірм доконують трансакції також на львівській біржі, так що вона проміниює далеко поза призначений статутово терен.

Минулого тижня святкувала Біржа 25-літній ювилей, з повним признанням усіх своїх членів, бо всі бачать у ній дійсні заслуги для добра купецтва й рільництва.

Одно тільки можна замітити, що нема ще там занятих українських сил, що також служилиб для добра біржі і загалу продуцентів рільників та купецтва. Може у початках другого чвертьріччя вона виповнить цю прогалину.

Інж. М. Творидло.

Дискусійні сходини У. Т. Т.

В днях 10. й 11. вересня відбулися в Українському Технічному Товаристві у Львові дискусійні сходини з такими рефератами: 1) „Наші завдання в світлі суспільної енергетики" — реф. інж. Роман Білинський. 2) „До напрямних розбудови нашого промислу" — реф. інж. Евген Врецьона. З уваги на дуже актуальні проблеми, порушені в обох рефератах та на дискусію, яка по них розвинулася, подаємо нині зміст другого реферату. Зміст першого реферату подамо на черговій Економічній Сторінці. **Ред.**

ДО НАПРЯМНИХ РОЗБУДОВИ РІДНОГО ПРОМИСЛУ.

Реферат інж. Евгена Врецьони.

На вступі обговорив прелеґент загальне господарське положення Польщі і світа й виказав, що побоювання у звязку з неминучою крізою не є оправдані. Остання господарська кріза не проминула сама від себе, але наслідком пристосування нових метод господарення, плянової господарки. Тому й тяжко добачувати признаки недалекої крізи у фактах деякого заломання в ріжних ділянках господарства. Світ переходить тепер глибокі й основні структуральні зміни, які мусять викликувати навіть поважні конюнктуральні хитання. В кожнім разі чимраз послідовніший перехід поодиноких держав на тори плянової господарки мусить змінити хід господарської конюнктури і в розмірах світових і в окремих народів.

Господарське положення Польщі не дає ще нині вірних підстав для побоювань. Зростаючий дефіцит білянсу заграничної торговлі не може бути поки що загрозливий, бо його покривають засобами золота й девіз, заощаджених у минулих роках. Втім воно не буде мати безпосередніх наслідків на наш господарський організм. Гірша справа зі зниженою ціни збіжжа, яка в консеквенції відібється на закупній силі нашого села.

Зате дуже поважну небезпеку для нас криє в собі політика супроти наших господарських починань. Однак годі з цієї причини впадати в паніку, бо сама держава є всетаки заінтересована в господарському стані південно-східних і східних воєвідств. А для кожного ясно, що господарського розвою цих земель не вдасться осягнути без нас, чи проти нас.

Кардинальною точкою нашої ініціятиви в розбудові рідного промислу є дати працю масі безробітних і малоземельних селян. Наш природний приріст є 1,4% і для цього приросту треба найти затруднення. Земля цього затруднення дати не може, тому мусимо його шукати в промислі.

Упромисловлення наших земель мусить опиратися в першу чергу на власних сировинах і власному консументі. Можливости використання цих сировин ще дуже великі. Також у ділянці промислового використання сільсько-господарських сировин зроблено у нас ще дуже мало. Часи коли хліборобські країни вважались упослідженими, вже давно минули. Нині такі промисли, як виріб ріжних господарських артикулів, фарб, лякерів, виріб синтетичного каучуку, моторових палив, опираючися на сільсько-господарських сировинах та дають підставу для істнування великого хемічного промислу. Ушляхотнювання природних волокон ростинних та звіриних, виріб штучних волокон дає підставу для розвою текстильного промислу.

Загально поширене переконання, що наші землі вбогі на мінеральні копалини, неоправдане. Маємо значні засоби ріжних цінних копалин, як будівельний камінь, керамічні матеріяли, руди заліза й манґану, нафтову ропу, земний віск і гази. Все це навіть на власні потреби використовуване дуже мало.

На нашу промислову ініціятиву чекають наші ліси, чекають засоби електричної енергії, скриті у водах наших гірських рік.

Можливостей дуже багато і в їх використанні лежить добробут та цивілізаційний поступ народу. Бракує тільки одного чинника, який би всі ті можливости провірив та направив туди кожну, індивідуальну чи збірну ініціятиву.

Загально нарікають у нас на брак капіталів. Та нарікання ці неоправдані, бо ми не використовували як слід ще всіх капіталів. Є ще багато гроша, що лежить безчинно по ріжних касах і банках у краю, чи навіть за границею. І це неоправдане. Мусимо всі думати суспільницькими катеґоріями. Гроші в чужих банках, як виказала війна, не дають ще запевнення матеріяльної екзистенції. Найповніша забезпека нашої будуччини — це зріст загального добробуту, який можна осягнути через упромисловлення. Нові фабрики, нові варстати праці, нові джерела заробітку — це наша господарська ціль; а засоби до цього — це наша праця, наша зорганізованість, наші капітали, зібрані хочби дрібною, але послідовною ощадністю в наших кредитових установах.

Сторінка без політики.

Сто тисяч японок на кольонії.

У найближчих двох-трьох роках повинно виїхати з Японії до Манджуко 100.000 молодих японок. Вони призначені на жінки для японських переселенців у Манджуко.

Міністерство кольоній опрацювало плян заселення прикордонних із Совітами теренів Манджуко японцями. До цієї пори еміграція до Манджуко не вдавалася, хоч в Японії давалася відчувати недостача землі. Тепер японський уряд рішив переселити до Манджуко не менше, як 50.000 людей річно, щоб за 20 літ було там не менше, як мільон японських поселенців.

На нових місцях поселюються головно молоді парубки, для яких приготовляють першу партію жінок. У двох північних префектурах Міагі та Ямагата уладили школи для жінок, де молоді дівчата приготовляються до майбутнього життя в Манджуко. Їх учать, як варити свинину та інші страви з продуктів Манджуко та як вести домашнє господарство при важких умовинах гострої зими в Манджуко.

За якийсь час такі школи для жінок відкриють і в інших околицях Японії. Багато батьків родини незвичайно вдоволені новими школами та новими виглядами, що відкриваються перед їх дочками, тим більше, що видача дочки заміж в Японії звязана з більшими видатками. Тепер уряд бере на себе всі видатки звязані з приданим молодої.

Диліжанси в Німеччині.

Німеччина змобілізувала два міліони людей. На кордонах сотні кільометрів замикають бетоном. Всі німці чваняться своїм могутнім летунством, що вони його розбудували за останні роки. Та одночасно з тою величезною технічною розбудовою можна запримітити дивне явище. В Баварії, Саксонії поробили спроби, щоб відновити давні диліжанси старовинних романтичних часів.

Повстало кілька товариств, які пустили в курс диліжанси по найбільш мальовничих дорогах. На зовні диліжанси нічим не ріжняться від тих, які курсували ще тоді, коли люди не знали ще ні пари, ні електрики. Візник по давньому трубить на розі та тріскає довгим батогом.

Та не зважаючи на романтизм „старовинних" диліжансів, нинішню публику можна притягнути лиш „нинішнім" комфортом. В середині диліжанси мають вигідні та мягкі сідала, у „передпотопових" старовинних лямпіонах скриті електричні лямпочки. В одній випадку диліжанси мусіли ще й на зовні відступити перед романтизмом, а саме на колесах диліжансів заложили грубі гуми. Саміж карити приміщені на ресорах і зовсім не трясуть.

Ще в одному випадку точно нагадують старовину. До дверцят прибита дощинка, на якій старим письмом виписовано:

„Диліжанс для панів. Жидів не пускають".

Аматорів романтики, як відомо, в Німеччині немало й фірми, що пустили на дороги диліжанси, зовсім не можуть нарікати на погані інтереси.

Совітські мовчальники.

Співробітник „Безбожника" (з 1. вересня ц. р.) відвідав „мовчальників", які живуть у містечку Сальську біля Ростова. „Мовчальники" зовсім явно не признають совітської влади, вважаючи її безбожною, одначе всі державні обовязки виповнюють якслід. Із сусідами, що признають совітську владу вони зовсім не говорять. На базар вони виносять свої товарі і продають мовчки; піднімуть один палець, значить коштує одного рубля, два пальці — два рублі. Серед мовчальників є заможенні, одначе вони ні російських книжок ні часописів не читають. Діти мовчальників не ходять до школи, лиш учаться вдома. На випадок недуги мовчальники не звертаються ні до совітських лікарів ні до фельчерів. У виборах мовчальники не брали ніякої участи. Відмовилися теж від усіх виборчих прав. Тамошня влада вислала була фіри та легкі авта, щоби мовчальників доставити до виборчих льокалів. Коли мовчальники це запримітили, замкнили свої доми і вийшли зі села на цілий день.

Співробітник „Безбожника" намагався нав'язати розмову з „мовчальницею Литвиновою".

— Здорові були — каже

Жінка мовчить.

— Де ваш муж?

Мовчить.

— Маєте діти?

Мовчить.

— Як вам живеться?

Мовчить.

Яку релігію ті люди визнають, співробітник „Безбожника" не довідався. Він зауважив лиш, що деякі з них моляться до відбитки неба в калюжі з водою і тому їх називають „лаб...никами".

Очевидно „Безбожник" домагається від уряду проголосити мовчальників „культурними саботажниками совітської влади".

—o—

Жінки залізничими машиністками.

У Києві большевики придумали новий спосіб, який має бути доказом еманципації жінок у Совітах. А саме створили там окрему жіночу бригаду праці, яка працюватиме на Україні та в інших полудневих частинах Совітів як... залізничі машиністки.

У цій професії жінок у Совітах ще не було. Правда, на Сибірі жінки працювали вже в залізничій службі, але не як машиністки, лиш, як телеграфістки, провідниці руху і т. д.

Тепер совітська преса тріюмфує, що бодай у цім випадку Совіти побили американські рекорди.

—o—

Корона неґуса на продаж.

Мешканці одної з дільниць Льондону мають від кількох днів немалу сензацію. На виставі одної золотарської крамниці можна побачити цісарську корону, під якою примістили напис:

„Корона негуса, б. абісинського цісаря".

Ціна тієї корони, беручи під увагу її історичну вартість, розмірно невелика, бо лиш 500 фунтів стерлінгів. Крім цього золотар дає запоруку, що корона в вистави є справді короною здетронізованого абісинського негуса. Вона має дуже гарний вигляд, ціла зроблена зі золота, висаджувана дімантами, яких є аж 713. Ціна корони така дивно низька, що злобні оспорюють правдивість діямантів і вважають їх зовсім безвартісним шклом.

Багато мешканців Льондону приїздить під крамницю золотаря і приглядається короні. При цій нагоді злобні пускали преріжні сплетні на рахунок негуса, мовляв, із негусом видно вже дуже погано, коли він продає свою корону, не кажучи вже про те, що він стратив мабуть всю надію відібрати свій престіл і владу, коли позбувається головного символу цісарської влади.

—oo—

Куля сиділа 20 літ у тілі.

В Німеччині трапилася недавно подія, що нею зацікавився науковий, лікарський світ. До одного з лікарів зголосився пацієнт, який нарікав, що від кількох літ відчуває час до часу сильні болі в легенях. Ці болі були іноді такі сильні, що він кликав лікаря, щоб той вприскував йому в тіло морфину. При кожнім такім приплеві болю дивний пацієнт відчував, що його одночасно болить серце і що воно погано працює.

Лікар скермував того пацієнта на рентгенольогічні оглядини, які виявили, що під серцем стрягне крісова куля ще від часу світової війни. Кулю, яка застрягла була під ребрами не виняли при операції і вона по роках замандрувала аж під серце та спричинила болі, яких зовсім не розуміли лікарі.

ВЕСЕЛЕ

СОВІТСЬКЕ БУДІВНИЦТВО.

Це ділося в Совітах. Команданта пожарної сторожі повідомили, що „форт Б. горить".

— Неможливе — засміявся комендант — адже „форт Б" збудований із безпечного вогнетривкого матеріялу, покритий асбестом і має спеціяльно імпреґновані уладження.

Всетаки він поїхав на місце пожежі. Форт горів як коробка сірників. Тільки одні вогневі ракети, що своїми вибухами мали сповістити алярм, вдалося... ненарушені зберегти.

ЛІКАРСЬКА ПОМИЛКА.

До пацієнта, що занедужав на якусь таємничу хоробу, покликали двох лікарів.

У недужого сильна гарячка. Лікарі ... прикритий кількома покривалами. ... нули на хорого, похитали головами і ... прослідити живчик.

— Мені здається — каже один — що це тиф.

— Ей, ні, мабуть біла гарячка. Хорий мабуть пияниця.

В цім менті пацієнт підноситься і відкидає накривала. Оба лікарі держать ... руки.

Польська преса про вибори

ДО СОЙМУ І СЕНАТУ.

В передвиборчій відозві Озону, про яку ми згадували в одному з попередніх чисел „Діла", був заклик, який можна було розуміти, що Озон закликає інші політичні партії до співпраці. „Мусимо вже раз — було сказано у відозві — здобутися на те, щоб собі взаємно довірити, що при всій ріжниці поглядів шукаємо тієї самої правди". Але зі статті, що появилася після розвязання сойму і сенату в **„Газеті Польській"** ч. 254 з 16-го вересня ц. р. п. н. „На новому етапі" виходить що інше:

„Тепер є справою громадянства скристалізувати впродовж виборчої кампанії свої погляди і дати їм вислів в акті голосування. А в інтересі нас усіх і цілого народу лежить, щоб найбільшу активність і силу виявили ті течії й ідеї, які є висловом творчих змагань, що ведуть до кращого майбутнього. Річ у тому, щоб у найближчій, виборчій кампанії перемогла думка про **зединення** над партійним і клясовим розбиттям, думка про **майбутнє** над лихими звичками минулих часів і почуття спільного, що всіх лучить, добра Польщі над особистою амбіцією, кирнею і клясовими егоїзмами. Тоді вибори, що надходять, і майбутні парляментарні палати будуть новим етапом походу вперед причому і польське життя зніметься на вищий рівень до могутности і величі".

Виходилоб з цього, що Озон і далі думає про якесь зединення під його прапором з виключенням від чинної політики всіх інших політичних партій. Це, очевидна річ, важко погодити зі становищем рішальних чинників, що — так принайменше виглядає — хотіли би дати майбутньому соймові ширші суспільні підстави.

Що торкається тих „ширших суспільних підстав", то сьогодні не можна ще нічого сказати про те, чи ті „ширші підстави" знайдуться і як знайдуться, яких наберуть форм. Що, напр., зроблять ендеки? Вони ще не заявилися в цій справі і нарікають, що не змінено виборчої ординації. Львівське **„Слово Народове"** (ч. 265 з 16 вересня ц. р.) у передовій статті (частинно сконфіскованій) п. н. „Як тут вибирати" пише:

„Соціялісти напр., що аж паляться до виборів, роблять легкі алюзії у своїй пресі, що якщо народовці не підуть до виборів, то тому, щоб не мусіти в майбутньому соймі працювати над зміною виборчої ординації, бо засадничо не признають парляментаризму. Очевидна нісенітниця соціялістичної агітації, бо народовці не признають жидівсько-масонського парляментаризму, але національне представництво признають і за нього борються як за засадничий складник майбутнього народового ладу. Представництво треба вибрати. Нема на те, щоб покликати представництво, іншого способу. Виборчі, є — в теперішній виборчій ординації! Вибори діляться на два етапи: в першому покликують кандидатів, в другому виборець має голосувати... не маючи великого вибору: щонайбільше між паном Єнджеєвичем і паном Мелзінським або між Грабиком і Пузевичем".

„Слово Народове" робить з цього висновок, що маючи на одній листі небажані кандидатури громадянин не зможе голосувати на цю листу хочби на ній були й кандидати, яких він радо вибрав би. Це був би делікатний, що не закриває ще остаточно дороги до повороту, натяк, що ендеки не візьмуть участи у виборах на підставі старої ординації тимбільше, що самоуправні власти сьогодні ті самі, що були в 1935 році.

Взявше у звязку з можливістю, що ендеки і ... разом збойкотують вибори, Цат-Мацкевич у віленському „**Слові**" (ч. 254 з 15 вересня ц. р.) в статті „Апель до Стронніцтва Народового", в якому намагається переконати ендеків, що вони ... вказуючи на те, що не здобудуть відповідно... числа мандатів, повинні піти до виборів.

Коли „Стронніцтво Народове" збойкотує вибори, то все-ж піде до виборів „Фронт Морж", „Стронніцтво Праци" — тобто проурядові масони, підуть фільо-урядові масони, з радісним іржанням рвуться до них ... Ці елементи готові дати собі ... з постійно незорганізованим Озоном. ...ично сойм „масонсько-направяцький". Це аргумент для ендеків. Але чи вони послухають п. Мацкевича? На випадок, якби ендеки ..., що перебудуть ще й „масонсько-направяцький" сойм, п. Мацкевич лякає їх тим, що у Франції масони, як прийшли до влади після упадку президента Мак Магона, то до сьогоднішнього дня тримаються.

Про майбутнє обличчя сойму пише **„Ґонец Варшавскі"** (ч. 253 з 15 вересня ц. р.) у статті п. н. „Озонівський період у соймі":

„В обох законодатних палатах ґруп. полк. Славека розпоряджала більшістю, спихаючи проурядовий Озон на другий плян. Колиб теперішні законодатні палати діждали 1940-го року, Славек і його люди відігралиб важенну ролю при виборі нового президента Польщі. Правдоподібно рішилиб про начальні власти в Польщі на ціле нове семиліття.

Тепер роля ґрупи полк. Славека перекреслена. А що ця ґрупа не має впливів у масах і перестала впливати на адміністрацію, треба сумніватися, чи діячі цієї ґрупи знайдуться у більшому числі в новому соймі та сенаті. Немає сумніву: в нових палатах першенство припаде проурядовому Озонові, який дотепер ґрупа Славека спихала на другий плян. Зрештою Озон чує своє „післанництво", бо моментально після проголошення розпорядку президента про розвязання законодатних палат випустив на місто відозву з апелем до мас.

Немає сумніву, майбутні законодатні палати виповнить по береги Озон. Містерне сито виборчої ординації, яке сконструував полковник Славек, поможе озонівцям до перефільтрування людей з ґрупи полк. Славека. Полк. Славека побють його власною зброєю, котру викував проти опозиційних уґрупувань. Хіба, що піде до Каноси й погодиться з волею людей теперішнього режіму. Напевно деякі діячі з ґрупи полк. Славека рішаться на таке".

Здогади „Гоньца Варшавского" дуже правдоподібні на випадок якщо ніодна з опозиційних партій не візьме участи в виборах. А ця справа покищо ще не вирішена.

Перед святом Лугової Організації.

ІСТОРІЯ ЛУГОВОГО ПРАПОРУ.

В год. 10. в найближчу неділю посвятить Лугова Організація свій прапор, щоб з ним іти до своєї мети.

Прапор, що його посвячуватимуть — це один з найстарших українських прапорів: це прапор передвоєнної львівської „Січи", під яким, як її члени, вправляли і члени Т-ва „Українські Січові Стрільці" ІІ., що згодом, у 1914 р., створили першу сотню УСС. Сталося якось так, що цей прапор не пішов з січовиками в поле; він залишився у Львові й москалі, увійшовши до столиці Галичини, даремно шукали за ним та робили ревізію в домівці „Січи" і Т-ва „Українських Січових Стрільців" — тій самій, яку займає тепер при вул. Коперника 5 Великий Луг і Луг-Львів. У перехові січовички Галушківної та інших прапор перебув війну і після неї став прапором Повітової Львівської Січи. Під ним відбувались і січові свята у Львові в 1923—25 рр.

Після розвязання „Січи" прапор переховували знову ріжні люди і тепер, 18. вересня, він стане прапором Лугової Організації.

Як виглядає цей прапор? Він зроблений з шовкової важкої матерії малинового кольору. Краї прапору обшиті жовто-блакитними трикутниками. На лицевій стороні прапору находиться герб, поділений на три поля: в одному Архистратиг Михаїл — герб Києва, в другому лев — герб Львова; під ними на місці колишньої січової відзнаки виткана відзнака Лугу. З другого боку на прапорі витканий козацький старшина, під ним на стяжці напис: „Добро батьківщини — найвищий наказ". Закінчує прапор спис з білим бунчуком під ним та широка стяжка з написом „Великий Луг".

Факт, що Лугова Організація перебере прапор передвоєнної „Січи" й УСС, вяже її з традицією тамтих, історичних уже товариств. Цим самим Луг бере на себе й ідеали, що були їхніми ідеалами, а коли Лугова Організація прирікає дійти під цим прапором до Києва й застромити його на світле володіння — то все українське громадянство бажає їй щиро це історичне й почесне завдання виконати.

Віримо, що в дальшій консеквенції такого бажання побачимо й чисельно це громадянство в Луговому Городі в день посвячення прапору та на пописі вправ у його честь.

(мак.)

Переговори з Прагою зірвані.

КОМУНІКАТ ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НАРОДНЬОЇ РАДИ.

(Ужгород, 14. 9.). Вчора засідала Президія П. У. Ц. Н. Ради, яка вислухала звідомлення делеґації про вислід її подорожі до Праги. По вислуханні реферату, взявши під увагу, як ставились до делеґації поодинокі міністри й особливо премієр, рішила Президія видати такий комунікат:

„На основі звідомлення делеґації стверджено, що чехословацький уряд під цю критичну пору, по думці делеґатів, не проявляє достаточної уваги до справ нашого краю й нашого народу, та що справа автономії Підкарпатської Руси, всупереч всяким проголошуванням, не поступила вперед.

Тому рішено не вести дальших переговорів і не висилати більше делеґацій до Праги на ніякі переговори,

поки влада не предложить відповідного, конкретно сформулованого проекту автономії.

З огляду на сучасний стан ухвалено, що П. У. Ц. Н. Р. поробить усі заходи для забезпечення кращої долі й будучого розвитку нашої країни й нашого народу.

Все українське громадянство закликуємо, щоб у цьому тяжкому часі кермувалось виключно вказівками й зарядженнями Президії Першої Української Центральної Народньої Ради й допомогло їй осягнути все, чого вимагає інтерес українського народу". **ПРЕЗИДІЯ.**

СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИ ПОДАЮТЬ ОКРЕМИЙ ПРОЄКТ АВТОНОМІЇ.

В понеділок, 12. IX., пополудні відбулося в Ужгороді засідання президії соц.-дем. партії. Звіт подав член краєвого виділу секр. Кекус. На засіданні обрано комісію, яка має на основі дотеперішніх усіх проектів випрацювати новий проект автономії. Новий проект передасть потім окрема депутація відповідальним чинникам у Празі. Про засади, на яких задумують соц.-деми випрацювати свій проект, нічого не відомо.

На томуж засіданні мав реферат голова партії Ю. Гуснай про політичну ситуацію взагалі та посол Ю. Ревай про переговори в справі автономії та про підготову до соймових виборів і про виборчий правильник. Сенатор Балла доповнив реферат із огляду на потреби мадярського населення.

Всі три реферати ухвалено одноголосно.

Мир на 3 дні.

В англійських політичних колах запевнюють, що Чемберлен дістав від Гітлера

слово, що він за 3 дні не зробить нічого, що могло би нарушити европейський мир.

Цей речинець мають ужити на те, щоб поінформувати британський уряд про зміст розмови та щоб відбути нараду, що про її вислід Чемберлен повідомить негайно Гітлера.

МОБІЛІЗАЦІЙНІ ПРИГОТУВАННЯ У ФРАНЦІЇ.

З Парижа повідомляють, що міністерство війни приготовило, **до найменших подробиць обдуманий мобілізаційний плян,**

який дає змогу покликати негайно під зброю 8 річників, значить разом 2 міліони ополченців.

АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ В АНГЛІЇ.

До Портсмавту причалили 3 американські панцирники та три летунські кораблі-матки, з яких кожний везе по 180 важких бомбовиків.

ГАРЯЧКА ВИЖИДАННЯ ПІСЛЯ ВІЗИТИ ЧЕМБЕРЛЕНА.

Як догадуються в Льондоні, домагання, що їх висунув Гітлер є цього роду, що премієр вважав, що годі вести дальші розмови, доки не дістане згоди уряду. Заповідження другої розмови Гітлер-Чемберлен успокоїло дещо політичні настрої.

Телефонічну розмову з Римом вели мабуть з Берхтесґаден на доручення Гітлера, після його розмови з Чемберленом, щоб дати Мусолінієві звіт із відбутої розмови.

Виїзд Чемберлена з Берхтесґаден дещо опізнився і щойно в год. 9.30 британський премієр у товаристві міністра закордонних справ Рібентропа автом виїхав до Мінхену, щоб побачити баварський краєвид з автостради. З Мінхену відлетів він тим самим британським літаком, яким учора приїхав, до Льондону, куди він прибуде це щойно як між год. 3—4 пополудні.

Генляйн проголосив поворот до Німеччини

Провідник судетських німців Конрад Генлайн видав таку проклямацію:

Земляки! Обдарований вашим довірям і свідомий принятої відповідальности стверджую перед цілим світом, що система переслідування, що її вживають чехи при допомозі скорострілів, панцирних авт і повзів до безборонних німців осягнула кульмінаційну точку. Чеський нарід доказав тим самим цілому світові, що співжиття в одній з ним державі неможливе. Досвід двацятьлітнього насильства, зокрема кріваві жертви останніх днів накладають на мене обовязок зложити таку заяву:

1) В 1919 р. приділено нас з поминенням святочно приреченого нам права самоозначення проти нашої волі до чеської держави.

2) Не резигнуючи ніколи з права самоозначення ми намагалися запевнити своє істнування в чеській державі і поносили найтяжчі жертви.

3) Всякі намагання переконати чеський нарід і мужів, відповідальних за цей нарід, до чесного і справедливого порозуміння, розбивались об їх непримирне бажання знищення.

В цій годині судето-німецької недолі стаю перед вами, німецьким народом цілим цивілізованим світом та заявляю: Хочемо жити, як вільні німці. Хочемо знову мати мир і працю в нашій батьківщині. Хочемо вернутись до Німеччини. Боже, благослови нас у боротьбі за слушну справу.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК У СУДЕТАХ.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє з Праги, що на просторі Судетів проголошено генеральний страйк. У Райхенбергу всі підприємства замкнені, робітники покинули фабрики. Не виходять навіть щоденники. Полудневе видання „Райхенбергер Цайтунг" не появилося, бо цілий редакційний і технічний персонал прилучився до страйку. Час страйку неозначений. Чеський уряд поширив винятковий стан на дальші округи: Ліберек (Райхенберг), Румбург, Шлюкнов, Комоталь і Варисдорф.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє, що в четвер 15. ц. м. дійшло в Судетах до дальших заворушень. Влада перевела масові арештування. Число вбитих судетських німців зросло до 35. З Егеру повідомляють про масові дезерції німців з чеського війська, які не хочуть воювати проти своїх земляків.

ЧОМУ ЗАМКНЕНО ЧЕСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ?

Чеське Пресове Бюро подає такі мотиви замкнення парляментарної сесії.

Засадничо про винятковий стан рішає парлямент. З огляду на неодностайний склад парляменту і доволі сильну опозицію, уряд не хотів звертатись у цій справі до парляменту і тому замкнув сесію. Тепер уряд має вільну руку в оголошенні виняткового стану в поодиноких округах. Про винятковий стан рішатиме не парлямент, лише постійний парляментарний комітет, що урядує підчас замкнення сесії.

ПЕРЕГОВОРИ ЗІ СЛОВАКАМИ

През. Бенеш відбув у четвер 15. ц. м. розмову з представниками партії словацьких автономістів послів: Тісо, Сівака, Сокопя та сен. Будая.

ТЕЛЕФОНІЧНА РОЗМОВА.

В політичних колах Льондону кружляє поголоска, що прем. Чемберлен по нараді з канц. Гітлером розмовляв телефонічно з прем. Даладіє і Мусолінієм.

—о—

МУСОЛІНІ ЗА ПЛЕБІСЦИТОМ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

В „Пополо д' Італія" появилася статтья п. н. „Лист до Рансімена", автором якої є сам Мусоліні. Льорд Рансімен повинен уже переконатись, що не істнує ні чехословацький нарід, ні чехословацька держава. Якби примус, що обєднує ріжні нації чехословацької родини, перестав істнувати, роздріблення Чехословаччини булоб неминуче і невідклична. У Версалю повинні були створити Чехію з історичною назвою й з однородним населенням. Одначе рішено „видути" Чехословаччину, організм, що ніколи не істнував і створити штучну державу, даючи їй вже від самого народження елементи слабости та розкладу. У Чехословаччині істнує не лише судетська проблема, але й **інші національні проблеми. Їх тілько, скілько є в Чехословаччині національностей.**

Українська делегація в Женеві.

З нагоди XIX Збору Ліги Націй перебуває в Женеві українська делегація в складі В. К. Прокоповича, проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького і Миколи Лівицького. Делегатам ріжних держав і представникам преси передано декларацію уряду У. Н. Р

СЛІДСТВО ПРОТИ ГЕНЛЯЙНА.

Чеське Пресове Бюро повідомляє: Влада рішила звернутись до прокуратури, щоб потягнула до відповідальности авторів двох комунікатів, що їх оголосила в четвер 15. ц. м. судето-німецька партія. Першим з тих комунікатів є проклямація Генляйна, другим є відозва проводу судето-німецької партії з гострим осудом чеської влади за поведінку з німецьким населенням. З цього комунікату виходить, що проти Генляйна вестиме прокуратура слідство на основі закону про охорону республіки.

НОВИНКИ.

— **Жертвуйте на „Українську Захоронку".** В неділю 18. вересня ц. р. влаштовує Т-во „Українська Захоронка" за дозволом городського старства у Львові грошеву збірку під усіми церквами на дожилювання найбіднішої української дітвори. Не пройдіть байдуже мимо пушки, бо кожний ваш сотик найде своє місце у реалізації ідеї глибоко-людської ідеї!

— **Новий управитель Еміграційного Синдикату у Львові.** Управителем відділу Еміграційного Синдикату у Львові іменовано п. Карла Кацьму, довголітнього управителя відділу Еміграційного Синдикату у Станиславові. Новий управитель один з кращих еміграційних фахівців, людина такту і розуміюча потреби емігрантів, до яких, без огляду на їхню національну приналежність вмів підійти за помогою. Тому то власти Еміграційного Синдикату дали йому провід в одному з поважніших своїх відділів.

— **Львівська хроніка.** В нічнім барі „Гоні" при вул. Шайнохи закріпився в ночі з четверга на пятницю 28-літній шофер Роман Качмар. Причиною самогубства — недуга шлунка. — При вул. Городецькій вантажне авто наїхало на вантажний віз А. Стшелецького, який впав з воза і розбив собі голову. Віз знищений. — При вул. св. Софії мотоцикліст Ст. Хенць наїхав на Н. Вірову і потовк її.

— **Нове коло „шляхти загродової"** зорганізували поляки в Липиці Горішній пов. Рогатин. Головою кола вибрали К. Перфецького.

— **Краєва хроніка.** У Вікні пов. Городенка згорів млин Маріяна Загойського та Яна Косінського зі збіжем. Підчас пожежі млина згоріло теж 2.000 зол. готівкою. Шкода сягає понад 60.000 зол. Причиною пожежі — підпал. — У Ганьківцях пов. Снятин згоріла стодола Теодора Гафійчука зі збіжем. — У Вовківцях пов. Снятин згоріло теж кілька господарств.

— **550-ліття хрещення Литви** припадає саме в цьому році. З цієї нагоди відбудеться 21. ц. м. величаве свято в Давгі, що є найстаршою парохією на Литві, бо має вже 545 років.

— **Заява.** На днях появилися в Перемишлі оголошення „Перемиського Комітету Дозброєння Армії", на яких поміж членами цього комітету находиться і моє імя. Отсим стверджую, що покликання мене до цього комітету та поміщення мого назвища на згаданих оголошеннях зроблено без запиту мене та без моєї згоди. — **Д-р Володимир Загайкевич. в. р.**

— **Матуральний курс** удаджує Головна Управа „Рідної Школи" у Львові для тих, хто хотів би здавати матуру старого типу. Зголошуватися негайно до референтури шкіл РШ. Львів, вул. Сикстуська 6.

— **Конфіската „Діла".** Вчорашне число (205) „Діла" підпало конфіскаті за цілу передову статтю про недоцінювання національної проблеми.

— **Вже появився II-ий** том цікавої повісти з життя журналістів, **Бальзака „Утрачені ілюзії"** у Бібліотеці „Діла". Ціна 2 зол. за один том.

— **Винозбір у Заліщиках** відбудеться від 20. вересня ц. р. до 3. жовтня ц. р.

— **Нові костели і „дом людови".** У Пнівах пов. Калуш відбулося посвячення нового костела, при участи численного польського духовенства, станиславівського воєводи ген. Пясецького та представників самоуправної влади від проводом калуського старости Даугоцького. — В Сухій Лішнині пов. Станиславів новий костел посвятив польський римо-кат. єпископ Базяк з кс. прелатом Більчевським. Участь взяли теж представники державної і самоуправної влади. — У присілку Заболотові к. Делієва посвятили новий „дом людови" Т. Ш. Л. — У Слободі Рунгурській під Коломиєю посвятили вугольний камінь під будову нового „людового дому".

— **Обнижка оплат у високих школах.** З новим роком у всіх високих школах у Польщі введуть деякі полекші в оплатах для студентів. Знижка оплат буде торкатися лише тих студентів, які вже кінчать академічні студії і мають здавати лише останні іспити. Студенти тієї категорії, які користають з бібліотек й інших чинитьб платитимуть половину оплати. Ці всі полекші залежать очевидно від того, чи дотичний студент зложить іспити найпізніше у трьох роках.

— **Залізничі білети б. послів і сенаторів не важні.** У звязку з розвязанням законодатних палат у Польщі міністерство комунікації повідомляє, що посольські і сенаторські легітимації як залізничі білети тратять важність вночі з 20-го на 21-го вересня в год. 24-ій.

— **Комуністичний процес** почався в середу 14. ц. м. перед трибуналом окружного суду в Ряшеві, перед яким станули 8 осіб. Прокурор обвинувачує їх за ширення комуністичної діяльности в „Центральній Окрузі Промисловій" (ЦОП), організування боївок та підготову загального страйку в цій окрузі.

— **100 романсів Чайковського.** У Совітах приготовляються до ювилею композитора П. Чайковського в 1940 р. і почали списувати всі його твори. Досі нарахували 100 його романсів.

— **У 21. році життя мамою 6 дітей.** У канадійському місті Льонгмонт 21-літня Жесс Пареді, жінка селянина, вродила шосту з черги дитину.

Дописи.

КАМІНЕЧЧИНА

Ювилейне свято „Просвіти" у Вирові відбулося в неділю 4. ц. м. Свято почалося торжественною Службою Божою в місцевій церкві, яку відправив о. [illegible] з [illegible] в сослуженні о. [illegible] з Горішнього [illegible] о. Соломири місцевого пароха. [illegible] Служби Божої [illegible] о. Малий. По Службі Божій [illegible] за покійних членів „Просвіти", [illegible] у числі понад 4.000 осіб [illegible] де відбулася святочна академія [illegible] програмою: 1) Вступне слово, яке виголосив голова [illegible] читальні Стефанишин Григорій; 2) [illegible] (реферат), який виголосив д-р Стефан [illegible] 3) Привіт від [illegible] Т-ва „Просвіти" [illegible] [illegible] Далі хор під проводом проф. [illegible] 1) Просвітянський гимн, 2) „Прометей" [illegible] 3) Не гнути нам голов, 4) У [illegible] 6) Вечірній дзвін. [illegible] „Просвіти", [illegible] [illegible] [illegible] Шире [illegible] [illegible] дітей. [illegible]

ґудя теж щира дяка за труд, що його поклали, щоб звеличати це торжество. Гарне свято „Просвіти" заявлено живим образом Матері „Просвіти" на тлі якого відспівано національний гимн. На святі було багато місцевих і з доокольничних сіл просвітян. Свято в Верові залишило по собі незатерте враження. **Очевидець.**

РАДЕХІВ

Свято 30-ліття діяльности філії „Просвіти" в Радехові враз із Ювілеєм 70-ліття істнування Матірного Т-ва „Просвіта" відбулося в неділю 11. н. м. Вже напередодні громадяни прикрасили свої вікна ювілейними написами. В неділю рано наплинали просвітяни звідусіль з далеких сіл, як з Сморжева і Миколаїва. Всі уставилися на майдані коло церкви, де ставули до польової Служби Божої під проводом о. дек. Гаруха священики: о. сов. Березинський з Огиздова, о. Ярослав Шес з Середполя, о. О. Бородайко з Дмитрова і о. Рибчинський з Кривого. Проповідь виголосив о. сов. Кметко з Холоїва. За померших членів відправлено панахиду. По полудні відбулась академія на площі Народнього Дому, де естраду прикрашено емблемами „Просвіти", бо національні прапори заборонено; голова філії д-р Я. Селезінка привитав хлібом-сіллю голову Матірного Т-ва д-ра І. Брика і пос. В. Кузьмовича, що приїхали на це свято і в гарних привітах-промовах відбились на душі присутніх. Привіти від кооперації виголосив рев. Гонтар, а від інших установ відпоручник філії п. Палисюк, між ін. наспів привіт від з двоступневого голови о. д-ра Пеліха. Злучені хори з Радехова, Холоєва, Дмитрова, Нестаничів під орудою проф. В. Островського відспівали ювілейну пісню „Просвіти". В черги оркестра „Просвіти" під проводом Мартина Синицького виписувалися вязанкою стрілецьких мельодій. Збірні деклямації і національний гимн закінчили це подвійне свято.

Комунікати.

КОМУНІКАТ Ч. 3. ДІЛОВОГО КОМІТЕТУ „СВЯТА ХРИСТІЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ".

1. Наближається Свято Воздвиження Чесного Хреста (27. вересня) і в цей день згідно з програмою ювилейних імпрез у всіх парохіях **відбудеться торжественне вкопання ювилейного хреста.** Точна програма того святочного дня, як і трьох попередніх днів, подана в комунікаті Ділового Комітету „С. Х. У." ч. 2, вказівки про форму хреста і напис на ньому подані в бюлетені „Свята Християнської України" ч. 1., висланому свого часу до всіх парохій.

Усі місцеві Ділові Комітети „С. Х. У." подбають, щоб у кожному без винятку місті й селі відбулися торжества згідно з програмою.

2. Щодо заборон ставити ювилейні хрести, що трапляються спорадично по ріжних місцевостях, як також поширювати ювилейні видання, подаємо до відома, що у висліді зажалень у поодиноких випадках Митрополичого Ординаріяту адміністраційна влада згадані заборони касує. І так Воєвідський Уряд у Тернополі письмом до Митрополичого Ординаріяту з дня 31 серпня 1938 ч. П. Н. 81 повідомив, що видав зарядження, котрі мають запевнити свобідне відсвяткування 950-ліття Хрещення Руси-України.

3. Діловий Комітет „С. Х. У." має на складі ці свої книжкові видання, медалики і хрестики, а саме:

1) Ювилейні проповіди п. з. „Цим знаком переможеш" — ціна 1.20 зол.

2) Підручник до влаштовування ювилейних академій п. з. „З нами Бог" — ціна 1 зол.

3) Ноти до ювилейних пісень — 2 зол.

4) Історична книжечка п. з. „Світло з неба в Україні" — ціна 0.50 зол.

5) Ювилейний молебен п. з. „Нова радість" — ціна 0.10 зол.

6) Молебен до св. Володимира — ціна 0.10 зол.

7) Ювилейні образи: а) арт. В. Конаша — ціна 5 і 1 зол., б) арт. В. Дядинюка — ціна 3 зол.

8) Хрестики і медалики — ціна 0.20—1.00 зол.

Щодо **ювилейних відзнак і наліпок**, які появляться в цінах зол. 0.10 до 1.00 зол., подаємо до відома, що, не зважаючи на всі заходи, поробленi своєчасно, досі ще не маємо остаточного дозволу на них від міністерства, однак надіємося в найкоротшому часі такий формальний дозвіл дістати, і тоді негайно виконаємо всі замовлення на відзнаки, як також на наліпки.

Львів, дня 9. вересня 1938.

За Діловий Комітет „Свята Християнської України":

О. Ю. Дзерович, мит. голови.

Р. Данилевич, секретар.

З кіна.

КІНО „АТЛЯНТІК": „ВУЛИЦЯ ГРІХУ".

Французька обичаєва фільма, що зображує одну з тих страшних ям, в яких гинуть молоді недосвідчені дівчата, часто примушені нуждою шукати „легкого" заробітку. Оця яма — дистинґований сальон моди, де збираються всякі запрошені гості, ласі на веселу забаву. Таємниче вбивство в ній дає привід до кримінального слідства, в якому теж бере участь талановитий молодий денникар, що підозрівае одного знайомого. Денникар випадково знайомиться теж з молодою чесною дівчиною, на яку заставила свої сіті власничка підозрілого льокалю. **Вся фільма має кримінальний посмак**, хоч зручно відтворює осоружну атмосферу темних вуличок, де гинуть недосвідні дівчата у великоміському вирі. Судова розправа має кілька добрих жанрових сценок

✝ Посмертні згадки.

ІНЖ. РОМАН ДЕ САС ПОГОРЕЦЬКИЙ.

В четвер 15. ц. м. помер по важкій недузі у Львові Роман де Сас Погорецький, інжинір агрономії й абсольвент фільософії, четар У. Г. А., довголітній агроном філії „Сільського Господаря" в Яворові, прийнявши Найсвятіші Тайни. Роман Погорецький народився 10. серпня 1894. р. у священичій родині. Батько його о. Петро є парохом у Білині Великій коло Самбора. Гімназію скінчив у Перемишлі в 1912. р. і записався на фільософічний факультет. Підчас війни служив при австрійській армії, опісля при Українській Галицькій Армії у ступні четаря. По переході частини У. Г. А. за Карпати в 1919 р. перебував довший час в таборі у Німецькім Яблоннім, звідкіля переїхав до Праги, де студіював фільософію, а на техніці здобув ступінь інжиніра-агронома. Вернувшись у рідну Самбірщину від 1927—1930. р. був повітовим агрономом при філії „Сільського Господаря". Працював теж в інших установах та був членом дирекції Господарсько-Торговельної Спілки. В 1930—1931. р. працював у „Маслосоюзі", спершу в Районовій Молочарні в Городку, опісля в Молошковичах к. Яворова. Від травня 1931. р. до останніх днів свого життя був повітовим агрономом філії „Сільського Господаря" в Яворові та діяльним членом ріжних установ Яворівщини. Працював теж чимало у своїх станових організаціях і був секретарем яворівської філії „Супруга". Як фахівець-агроном тішився великою пошаною серед кругів нашого селянства, головно молоді, для якої вкладав у свої праці не тільки своє фахове знання, але передовсім своє серце. Тихий, спокійний, дуже совісний і працьовитий приєднав собі загальну симпатію і між своїми товаришами і в широких колах громадянства тих околиць, де приходилося йому працювати. Не забував теж про те, що своє знання повинен віддати другим та опублікував чимало статтей і розвідок зі свого фаху. Тому то правдивий і щирий жаль супроводить Покійного в його останній дорозі. Українські установи, в яких працював, повідомили про його смерть численними клепсидрами на мурах Яворова і Львова. Осиротив молоду дружину Марію з Левицьких, доньку бл. п. пароха з Яворова, та 5-літню донечку. Похорон Покійного відбудеться в суботу 17. ц. м. в год. 2 ій пополудні з крипти Вірменської Катедри на Янівський цвинтар. Рідна Земля Йому пером, для якої так щиро напрацювався!

Спорт.

Заборона легкоатлетичних змагань у Львові.

В ОСТАННІЙ ХВИЛИНІ ДОВІДУЄМОСЯ, ЩО ГОРОДСЬКЕ СТАРОСТВО ЗАБОРОНИЛО УЛАДИТИ ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ К. Л. К., ЯКІ МАЛИ ВІДБУТИСЯ В СУБОТУ Й НЕДІЛЮ НА ПЛОЩІ СОКОЛА БАТЬКА. ЗАБОРОНУ МОТИВУЄ СТАРОСТВО УМОВИНАМИ „ПРИЛЮДНОЇ БЕЗПЕКИ".

МОТИВИ ВІДМОВИ ЗАТВЕРДЖЕННЯ СТАТУТІВ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО ПРОВОДУ.

Як ми вже повідомляли С. Т. Україна дістала як одна з ініціяторів Українського Спортового Проводу письмо з львівського воєвідського уряду про відмову затвердження статутів. Сьогодні наводимо цю відповідь у перекладі, щоб наши спортові організації дали змогу запізнатися з мотивами відмови.

„До Основників товариства п. н. „Український Спортовий Провід" у Львові, вул. Сапіги 49 (С. Т. Україна).

Воєвідський Уряд на підставі 14. і 20. статті закону про товариства з 27. X. 1932 (ДЗ. У. Р. П. ч. 94. поз. 808) **не уґляднює** подання про реєстрацію товариства п. н. „Український Спортовий Провід" з осідком у Львові, тому що його істнування не дасть погодитися із законом.

Мотиви.

По думці 42. ст. закону про товариства, щоб оснувати союз товариств вистане участь трьох товариств.

Основники, які мали намір заложити союз українських спортових товариств, зложили подання про реєстрацію і вмістили під ним справді аж 11 підписів, одначе Воєвідський Уряд устійнив, що з підписаних на проханню товариств лиш одно, а саме С. Т. Україна у Львові має право на підставі свого статуту єднатися у союзи товариств. Інші підписані цього права не мають.

З уваги на те, що головною умовиною реєстрації союзу товариств (ст. 42. закону про товариства) є участь законом устійненої кількости основників (товариств або приватних осіб) чого в цьому випадку нема, Воєвідський Уряд відмовляє реєстрації проєктованого Союзу.

Від цього рішення можна внести відклик до міністерства внутрішних справ через Воєвідський Львівський Уряд до 14 днів після доручення. — За воєводу: Здзіслав Харевич".

На таке відмовне рішення треба було ждати більше як пів року. Мабуть стільки вимагало точне простудіювання закону про товариства, чи пак статутів українських спортових товариств.

УКРАЇНА — ЧОРНІ

Пригадуємо, що ці змагання почнуться точно в год. 3.45 пополудні, бо пізніше починати змагань із доручення ВҐІД не вільно, з уваги на скорий сумерк.

Одночасно звертаємо увагу, що сезонові вільні карти вступу України та Чорних неважні. Зате важні редакційні карти України й Чорних (карти України для української преси та карти Чорних для польської преси). Важні теж карти виділових України та Чорних.

СЯН — ЮНАК

Змагання обох дружин відбудуться в Перемишлі на грищі Польонії в год. 3.30 попол.

ЗОРЯ — П. К. С.

Перші змагання за мистецтво Б-кляси обох дружин відбудуться в неділю 18. ц. м. на грищі Цитаделі в год. 10. рано.

СТЕП — ҐВЯЗДА.

Змагання обох дружин відбудуться в неділю 18. ц. м. в год. 3.30 на грищі 40. п. п. на Погулянці. В год. 2. відбудуться на тім самім грищі змагання юніорів.

БІГ ЗА ЧАШУ „ДІЛА".

Старт до бігу за чашу „Діла" відбудеться в неділю 18. ц. м. в год. 8. рано біля грища Чорних.

Одночасно відбудеться біг за чашу ф-ми О. Стефановича. Перший біг на трасі Львів—Пісочна—Львів (90 км.), другий на трасі Львів—Миколаїв—Львів (70 км.).

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Сотник М. Битинський: МАЗЕПИНЦІ ПО ПОЛТАВІ. Бібліотека Українського Воєнно-Історичного Товариства. Книжка 6. Варшава, 1938. 8-ка, стор. 84.

З МИНУЛОГО. Збірник. Том I. Праці Українського Наукового Інституту. Том XLVIII. Варшава, 1938. 8-ка, стор. 160. Зміст: П. Міюдя: Харківські спогади. — Д. Дорошенко: Пруський дипльомат про український сепаратизм у 1861 році. — В. Левицький: Драгоманов і драгоманівці в освітлі австрійських тайних документів. — В. Серошевський: Українські засланці в Сибірі. — Ол. Лотоцький: До світогляду старого українофіла (з листування Ів. Я. Рудченка-Білика з М. П. Драгомановим). — А. Дорошенко: Український рух 1890-их років в освітленні австрійського консуля в Києві. — В. Леонтович: Спогади про мої зустрічі з українськими діячами старшого покоління. — К. А. Безкровний: В. В. Скидан. — Г. Козловський: З життя української кольонії в Москві в 1900-тих роках. — Д. Дорошенко: Зперед тридцяти літ. — Ф. Матушевський: Із щоденника українського посла.

Проф. Марія Омельченкова: СЕЛЬМА ЛЯГЕРЛЬОФ. ЗІҐРІД УНДСЕТ. Літературні силюети. Коломия, 1938. Мала 8-ка, стор. 24.

Мирон Матвійко: СКАРБИ ЧОРНОГО МОРЯ. Казка для дітвори. Видавництво „Українська Культура". Львів, 1938. 16-ка, стор. 16.

В РОКОВИНИ. Українське студентство в минулому й сучасному. ЦЕСУС. Видала культ.-освітня референтура ЦЕСУС-а. Вільнь, 1938. 16-ка, стор. 32+VIII.

ЯК ДОБРЕ Й ЗДОРОВО ВАРИТИ. Кухарські поради міським і сільським господиням та курсанткам кухарських курсів. Четверте видання. Накладом В-ва „Жіноча Доля". Коломия, 1938. Мала 8-ка, стор. 180.

Василь Лімниченко: УБИТЕ ЩАСТЯ. Драма з сільського життя з пяти дій. Бібліотека релігійної драми. Видавництво ОО. Василіян. Жовква, 1938. 8-ка, стор. 56

Театри.

Великий Театр:

Субота 17. 9. год. 8. веч. „Іван".
Неділя 18. 9. год. 4. попол. „Вовки в ночі"; год. 8. веч. „Іван".
Понеділок 19. 9. год. 8. веч. „Іван".
Вівторок 20. 9. год. 8. „Вовки в ночі".

Театр ім. Котляревського.

ГОРОДЕНКА:
17. 9. Пригода в Черні.
18. 9. Ордини.

Український Народний Театр ім. М. Садовського.

БЕЛЗ:
17. 9. Бесталанна.
18. 9. Гетьман Полуботок.

ВИШНЯ:
19. 9. Пісня Бескиду.
20. 9. Гетьман Полуботок.
21. 9. Мазепа.

ЖОРАВНО:
22. 9. Бесталанна.
23. 9. Пісня Бескиду.
24. 9. Чорна Сузанна.
25. 9. Гетьман Полуботок.
26. 9. Мазепа.

Театр небавком заїтає до Львова з історично-народнім репертуаром. Нові декорації арт. Бобинського.

Український театр Йосифа Стадника сеніора.

БОРЩІВ:
17. 9. Подвійна бухгальтерія.
18. 9. Гриць.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Північна ключа".
АПОЛЬО: „Іадія говорить".
АТЛЯНТИК: „Вулиця гріху".
БАЛТИК: „Коли цвите бузок".
ВАНДА: „Малий чародій" і „Берлете".
ГРАЖИНА: „Верес" на осн. Родзевичівни.
ЕВРОПА: „Я помилився" з Шарлем Боне.
КАСИНО: „Модельна" (Джоен Кроферд).
КОПЕРНИК: „Друга молодість".
МАРУСЕНЬКА: „Інститутка" (Д. Дарбін).
МЕТРО: „Вокзал".
МІРАЖ: „Велике Бетовенове кохання".
МУЗА: „Малий джентельмен", „Поцілунки".
ПАЛЯС: „Шікаго".
ПАКС: „Жінки над пропастю".
РАЙ: „Дипльоматична жінка".
РІЯЛЬТО: „Кафе Метрополь" з Льоретою Йонг.
РОКСІ: „Роберт і Бертран".
СВІТ: „Мужчина за заслоною", „Рапсодія Балтику".
СТИЛЕВЕ: „Кохання в кайданах" і ревія.
ТОН: „Серце і шпада", „Лицарі пустині".
УТІХА: „Чорти побережжа" та ревія.
ХИМЕРА: „Марнотратна дочка".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вул. Жовківська)
„Гарміш-Партенкірхен".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
Індія — Цейльон — Мадрас — Кольомбо.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 17. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній дениик, 7.15 Орх. музика, 8.00 Авд. для шкіл, 8.10 Починаємо тиждень, погідна авд., 11.00 Для шкіл: Слухаємо пісеньки, 11.25 Р. Штраус, ..., 12.03 Полуднева авд., 14.00 Музика з пл., 14.15 Обідова музика у вик. орх., 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Уяви для дітей: „За сімома горами", 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. концерт: сальон. тріо, тенор, форт., 16.45 Гротески давнього ..., 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Новинки зі світа та з плит, 17.45 Свято у переднєтині столітъ, 17.55 Гальо, спорт!, 18.00 Наша програма, 18.10 Славні поясити як композитори, форт., 18.45 Нові вівні Лопі Ольфа, 19.00 Пісні, муж. хор, 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Пісня і танок, вір. ансамбль, муж. і жін. хор, солісти, 20.00 Гасло: „Позор!" перед закордонними ... Ріжн. 20.45

Веч. дениик, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 Із фільм і оперетов, орх., 21.50 Спорт. вістки, 22.00 Година несподіванок, 23.00 Останні вістки, 23.05 Легка й танц. муз. з пл. (надає Варшава II.).

Неділя, 18. вересня 1938.

7.15 Пісня, 7.20 Музика у вик. орх., 8.00 Ранішній дениик, 8.15 Для села: Хлібна газетка, Зміни всесвіта, Гравіть корисно ..., 8.35 Львів здоровить, 8.40 Помагаю, що забезпечує збільшений врожай, 8.50 Хліб скрипаля, 9.05 Нар. музика з пл., 9.15 Трансм. з Тарнова: Репортаж, богослуження, концерт, 11.45 За хлібом на чужину, 12.03 Симф. поранок, 13.00 Для вояків В. Сирокомлі, 13.15 Орх., хор, 14.40 Трансм. з обжинків і передачі вінця асистенту тарнівському полкові, 15.05 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, 15.50 Трансм. з Каменині (Хожиці) міжнар. метчу копаного мяча Польща-Німеччина, 16.40 Спів. рециталь А. Шамінської в супр. форт., 17.10 Легка музика з пл., 17.30 Звук. тижневик, 18.00 Радіо у гостині у люників, орх., спів; у перерві в год. 19.00 Хвилина опера студій, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Популярна словно-муз. авд., 20.55 21.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. дениик, 21.00 Варто жити, весела авд., 22.00 Від передмістя до передмістя, словно-муз. авд., (оцінка з водевілів), 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танц. музика з пл. (Варшава II).

Понеділок, 19. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній дениик, 7.15 Концерт сальон. орх., 8.00 Авд. для шкіл, 8.10 Зачинаємо тиждень, погідна авд., 11.00 Для шкіл: „Оповідання про Собіського" для старших дітей, 11.20 Ол. дуети у вик. артистів „Ля Скалі", з пл., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Китиця для всіх, орх., 15.00 Біржа, 15.05 Госп. та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Для дітей: „Прочуття кітки", 15.30 „Чорний Мотвій" фрагм. пов. В. Лосінського, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. концерт у вик. орх. манд., 16.45 Палестина в очах природника, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 „Повінський детуч" фрагм. повісти Сев. Пшибильського, 17.25 Сальон. музика у вик. орх., 17.55 Гальо, позір! 18.00 Спортова гутірка, 18.10 Форт. реціт., 18.30 Конкурсова авд. П. Р., 19.00 Военна авд., 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Розр. концерт у вик. орх., сопран, револьвер, саксофон; у перерві скеч „Пів до восьмої", 20.45 Веч. дениик, 21.00 Техн. скринька, 21.10 Тисяча тактів музики у вик. сальон. орх., 21.50 Спорт. вістки, 22.05 Вечір вальсів із пл., 23.00 Ост. вістки, 23.15 Новочасні симфонії, дириг. композитора (надає Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 17. вересня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Пісні, 18.00 Легка муз., 19.00 Розр. музика, 20.10, 21.00, 22.00 „Богема" оп. Пуччіні, БІЛГОРОД 20.00, 21.00 Вес. вечір, БУДАПЕШТ 12.05 Вояц. концерт, 17.30, 18.00 Циг. музика, 18.30 Концерт солістів, 19.25, 20.00 Орх. концерт, 22.15 Джез, ВІДЕНЬ 12.00, 13.15, 14.10 Розр. концерт, 20.10 Веселий вечір, 21.00 „Відпустка на слово чести", авд., 22.30, 23.00 А завтра неділя, розр. концерт, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Спортові актуалії Закарпаття, Марія Шілер: „Із вчілки у пластучки" пєса, МІЛЯНО 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Фальстаф" оп. Верді, ПРАГА 18.20 Сальон. музика, 20.25, 21.00 Розр. муз., хор, солісти, РАДІО ПАРІ 19.00 Балетова музика, 17. і 18. століття, 20.15 Камер. музика, 20.30, 21.00 Театр Уяви, 22.35 Симф. музика, 23.00 Танц. музика, РИМ 17.15, 19.01, 20.30 Розр. концерт, 21.00 Комедія, 21.40, 22.00 Концерт квартету, СОФІЯ 17.00 Камер. муз., 19.00 Легка муз., 18.45 Квартет мандолінистів, 20.00 Спів, 21.45, 22.00 Легка й танцова музика.

Неділя, 18. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. мельодії, 20.10 Пісні й танки народів, 22.30 Веселі мельодії, БУДАПЕШТ 16.35 Циг. музика, 18.30 19.00 Орх. концерт, 22.00 Військ. орх., ВІДЕНЬ 14.00 Оперетові мельодії, 15.35 Квартет н-дур Гайдна, 16.00 „...", весела монтажна, КОШИЦІ ... „Гутірка словами з русином", 9.00 Передача з Мукачева: Греко-кат. богослуження, хор із села Петровцьове, 18.00 Про ... композиторів, Нар. пісні ... хор ... Петрашкова, Деклямації, 18.45 Закарп. ... ЛИПШЦІ 19.20 Склад. форт. музика, МІЛЯНО 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 „Вдова" ком. Сімоні, МЮНХЕН 20.10 21.00 „Кравець із Шенаву" оп. Буте-Бука, ПРАГА 17.15 Розр. музика, 18.00 Перли чеської музики, 19.30 20.00 ... 22.00 „Русалка" оп. Дворжака, РАДІО ПАРІ 19.00 Розр. музика, 19.00 19.30 ..., 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 ... концерт, РИМ 17.00 18.00 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 Муз. вечір „Ля Цесіоне" орат. Малініеро, „Андерсенова казка" в муз. обробітці.

Понеділок, 19. вересня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 19.00 Розр. музика, 20.10 Концерт: тенор, скрипка, альтіоліол., 21.00 Розр. концерт, БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні, 20.00, 21.00, 22.00 (після комунікату) Опера, БУДАПЕШТ 12.05 концерт хору, 18.00 Орх. концерт, 17.30 18.00 Циг. музика, 18.45, 19.00 Форт., 21.00 Симф. концерт, 22.10 Концерт сальон. квінтету, ВІДЕНЬ 18.40, 19.00 Романтика портового міста, муз. образки, 20.10, 21.00 З уст до уст, із серця до серця, концерт-конкурс, 21.25 Весела сценка, ДАЯТПЛЯНДЗЕНДЕР 20.10 Бетовенівський концерт, КОПЕНГАГЕН 20.00 Нар. пісні, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 „Забутий ключ" драма, концерт М. Земанової (рос. пісні), Концерт балалайк. орх., МІЛЯНО 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Камер. та розр. музика, ПРАГА 17.40 Форт., 18.20 Легка музика, РАДІО ПАРІ 18.00, 20.15 Форт., 20.30, 21.00, 22.00 „Воцеф" оп. Мевіля, РИМ 17.55 Рецитації, 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00 Концерт скандинавської муз., 21.40, 22.00 Концерт хору, ШТРАСБУРГ 20.30, 21.00, 22.00 „Ісляндський рибалка" оп. Розарпа на ... Львів.

БІРЖА.

Львів 16 вересня 1938

Гроші.

Купно-продаж: Бельги бельг. 90.17 89.70 Доляри американські 5.31.50 5.28.50 Доляри канад. 5.30.50—5.28.00 Гульдени гол. 286.20—286.10 Франки фр. 14.32—14.26 Франки швайцарські 120.30—119.80 Фунти англ. 25.58—25.55, Гульдени данц. 100.25—99.75, Корони ч. 14.33—13.80 Кор. дан. 114.20—113.80 Кор. норв. 128.00—127.45 Корони шв. 131.45—130.9 Лірн італ. 20.19—19.50, Марки фінлян. 11.33—11.00, марки нім. 70.00 — 72.00, Гельсінгфорс 25.30—24.70, Марки нім. срібні 87.00 — 84.00

Акції.

Банк Польський 124.50 Цукор. 37.70 Вугіль 35.63 Ліпльоп 81.5, Модшейн 17.25, Островець 64.0, Стараховиці 44.50 Габербуш 37.25

Папери

4% пів. прон. внутр. 67.00, 65.25 3% інв. 1 ем. 82.75 серія 94.00 3% пост. інв. 2 ем 85.75 серія 95.00 5% конверс. 70.00 дрем. дол. 42.00 консол. 66.30

Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 16 вересня 1938.

1 кг. масла десер. сальон. без оп. 2.65 зол
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2.70 зол.
молоко 14—15 сот.
1 кг. яєць 1.55

Тенденція на масло та яйця сильна, на молоко вдержана.

Радіокутик.

ЦЕНЗУРА СЛУХАННЯ РАДІЯ В СОВІТАХ.

Совіти заборонили вживати у граничній смузі приватних приймачів, боячися впливів закордонної радіофонії. Ця заборона торкається навіть слабих детекторів. Повиходованим збісижкам, яким відібрано приймачі заінстальовано голосники, які получені каблем з великими приймачами. Ці приймачі є в урядах Г. П.У. Таким чином абоненти примушені слухати ті програми, які вибірає для них совітська влада.

СОВІТИ ЗАКОЛОЧУЮТЬ ЗАГРАНИЧНІ АВДИЦІЇ.

Як ми вже подавали, совітська влада завдає собі багато праці, щоб унеможливити своєму громадянству закордонні авдиції. Спеціяльну увагу звернено на Україну. З цією метою на Самій Україні заінсталюють 2.000 станцій, які заколочуватимуть відбір, так, щоб тільки було чути виключно совітські програми. Не підлягає сумніву, що абоненти совітського раю не будуть вдоволені з цієї поліцейної системи.

ТРАНСМІСІЯ З ПАРЛЯМЕНТУ З НОВОЇ ЗЕЛЯНДІЇ.

Нова Зеляндія є єдиною країною, де громадянин сидячи в себе в хаті при радієвих апаратах, мають змогу слухати нарад, які відбуваються в парляменті. Ці трансмісії зовсім не мають пропагандового характеру, вони тільки намагаються зреалізувати демократичні ідеї, щоб кожний громадянин мав змогу слідкувати за діяльністю свого представника. В Новій Зеляндії істнує 20 радіостанцій, з яких тільки дві висилають трансмісії з парляменту. Одначе в цьому випадку не переводять ніякої пропаганди, щоб заохотити абонентів слухати цих нарад. Ці трансмісії подають без ніяких пропагандових пояснень, або будь-якого насвітлення. Кожний має змогу провірити, чи його представник, на якого він віддав свій голос, не підриває його довіря і чи вміє боронити його інтереси й боротися за слушні права. Слухачі цього роду програм дуже повчальні, тому що виробляє у слухача громадянське почуття, зацікавлює загально-державними справами. Нова Зеляндія має всего півтора міліона населення, але є добре зрадіофонізована, що четверта людина має приймач.

ОПОВІСТКА.

Загальні Збори Кружка Р. Ш. ім. Т. Шевченка відбудуться 25. вересня в год. 17. у домівці школи при вул. Сулимського 23 зі звичайним порядком нарад. — Старшина Кружка.

За редакцію відповідає Олександер Костик   Видає Видавнича Спілка „Діло".   З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10